

**Aracı Kurumların 2013/06
Dönemi Faaliyet Verileri (sayfa 8)**

**Aracı Kurumların 2013/06
Dönemi Finansal Verileri (sayfa 21)**

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliğini haiz özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur.

Birliğin 100 aracı kurum ve 41 banka olmak üzere toplam 141 üyesi vardır.

TSPAKB Adına İmtiyaz Sahibi

Attila Köksal, CFA
Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

İlkay Arıkan
Genel Sekreter

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Alparslan Budak
Genel Sekreter Yardımcısı

Editör

Ekin Fıkırkoca
Müdür/Araştırma ve İstatistik

Tasarım

Cennet Türker
Efsun Ayça Değertekin

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Tuğba Oğan
Müdür/Kurumsal İletişim
Eda Cabbar
Uzman/Kurumsal İletişim

Yayın Türü: Yaygın, süreli

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, TSPAKB'nin aylık iletişim organıdır. Para ile satılmaz.

TSPAKB

Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza Kat:4
1. Levent 34394 İstanbul
Tel:212-280 85 67 Faks:212-280 85 89
www.tspakb.org.tr
info@tspakb.org.tr

Basım

Printcenter

Bu rapora www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler, hazırlandığı tarih itibarıyla güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Raporda yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.

Değerli *GüNDeM* okurları,

Uzun yıllardır sermaye piyasalarımızın yeterince gelişmemiş olmasından ve Türkiye ekonomisinin gösterdiği gelişimin çok altında kaldığından şikayet ediyoruz. Bunun nedenleri ise genellikle ülkemizin 1970-2000 yılları arasında mücadele etmek zorunda kaldığı politik istikrarsızlık ve yüksek enflasyona dayanıyor. Ancak artık bu dönemler geride kaldı. Önümüzde, ülkemizi bekleyen çok farklı bir dönem var. Bu dönemde sermaye piyasalarımızı ileri taşımak için sektörün tüm kurumları olarak beraber çalışmalı ve geleceğe odaklanmalıyız.

2009 yılından bu yana, İstanbul Finans Merkezi projesi kapsamında finansal piyasaların gelişmesine yönelik çeşitli reformlar yapılıyor. Yeni Sermaye Piyasası Kanunu'nun geçmesi, İMKB'nin şirketleşerek Borsa İstanbul'a dönüşmesi ve bireysel emeklilik sistemine önemli ölçüde bir devlet desteğinin sağlanmış olması, piyasalarımızın geleceği açısından son derece olumlu adımlar. Peki, bu kadar önemli bir yolda ilerlerken, gelişimi sağlayacak temel faktör olan sektör çalışanlarımızın durumu nedir?

Bizce, finansal piyasalarımızın gelişmesinin önündeki en büyük engellerden biri, kurumlarımızda çalışan, uluslararası düzeyde eğitilmiş ve tecrübeli kadroların eksikliğidir. Küresel Finans Merkezleri Endeksi 2013 raporuna göre, bir şehrin küresel finans merkezleri arasındaki rekabet gücünün değerlendirilmesinde kaliteli işgücü ve eğitim seviyesi ilk sırada gelmekte. O yüzden bu soruna finans merkezi olma hedefimiz açısından da bakmak gerekiyor.

Gündem'in bu sayısında sektörümüzün yılın ilk 6 ayındaki verilerini değerlendiriyoruz. Haziran 2013 itibarıyla aracı kurumlarımızda yaklaşık 5.400 kişi çalışıyor. Bu rakam son on yıldır hemen hemen aynı düzeyde. Sektörümüzün tamamında araştırma departmanında çalışan sayısı 240

kişi. Kurumsal finansman departmanlarında 180, yurtdışı satış departmanlarında 185 çalışmamız var. Uluslararası finans merkezi olup bütün dünyadan gelecek olan finansal taleplere bu kadroların cevap veremeyeceği açıktır. Bu, sorunumuzun nicelik kısmı. Bir de tabii çalışanlarımızın niteliklerinin geliştirilmesi konusu var.

Varlık yönetimi ve yatırım danışmanlığı alanında uluslararası bir sertifika olan CFA (Chartered Financial Analyst) sınavlarına Türkiye'den yılda sadece 100 kişi giriyor. Bu sayı Hindistan'da 4.000, Çin'de ise 8.000. Tabii ki nüfus etkeni var ama nüfusa oranla bakıldığında dahi aramızda çok ciddi bir fark var. Rakamlardan görüldüğü üzere, dünya standartlarına ulaşmak istiyorsak, ağırlık vermemiz gereken en önemli konu eğitim olmalı.

Bizce, yatırım kuruluşlarımız, çalışanlarının eğitimini kurum kültürünün bir parçası haline getirmelidir. Bu kuruluşlar, çalışanlarını lisanslama sınavlarına girmeleri için teşvik etmelidir. Eğitim veren kurumlarımız, uluslararası kurumlarla ortak, global alanda geçerliliği olan sertifika programları düzenlemelidir. Verilen eğitimler, geleneksel yöntemlerin yanı sıra, yeni teknolojileri kullanmalıdır.

Diğer yandan, sektörümüzü küresel alandaki nitelikli işgücünün tercih ettiği bir konuma taşımak için çok daha geniş kapsamlı değişikliklere ihtiyacımız olacak. Örneğin, uluslararası öğrencilerin tercih ettiği bir yükseköğrenim sistemi kurabilirsek, ihtiyaç duyduğumuz nitelikli işgücünü üniversite seviyesinden itibaren yetiştirebiliriz. Dünyanın finans merkezi olan New York ve Londra'nın aynı zamanda dünyanın en iyi finans eğitimi veren kurumlarına sahip olmaları tesadüf değildir.

Her ne kadar bu önerilerin bazıları ülke çapında reform gerektiren alanlar da olsa, daha dar bir çerçevede üzerimize düşen görevler, yapabileceğimiz değişiklikler bulunuyor. Birlik olarak, çalışanlarımızın eğitimi konusunda atılacak her adımın sektörümüzü ve ülkemizi ileriye götüreceği bilinciyle, üzerimize düşeni yapmaya çalışıyoruz. Ancak, bütüncül bir yaklaşım olmadığı sürece çabalarımızın sonuçlarının sınırlı kalacağını farkındayız. Bu yüzden, daha geniş platformlarda hep birlikte, el ele, sektörümüzün geleceğini inşa etmek için çalışmayı umuyoruz.

Saygılarımla,

Attila KÖKSAL, CFA
BAŞKAN

“Bence Tasarruf” Temalı Fotoğraf Yarışmasının Süresi Uzatıldı

Toplumda tasarruf bilincini güçlendirmek amacıyla düzenlenen “Bence Tasarruf” temalı fotoğraf yarışması 11 Eylül 2013 tarihinde başladı. Yarışmanın daha önce ilan edilen son başvuru tarihi katılımcıların yoğun ilgi ve talebi nedeniyle, bir hafta ertelendi. Yarışma, 11 Ekim 2013 tarihine kadar <https://www.facebook.com/ParamveBen> adresinde devam edecek. Kendi gözünden tasarrufu anlatmak isteyenler çektikleri fotoğrafı Facebook üzerinden paylaşıp, yarışmaya katılabiliyor.

Yarışma sonucunda TSPAKB jürisi tarafından birinci seçilen fotoğraf 5.000 TL, ikinci 3.000 TL ve üçüncü 2.000 TL para ödülünün sahibi olacak. Ayrıca ilk 20’ye giren katılımcılara TSPAKB’den 1 günlük ücretsiz eğitim ile Hakan Osmanoğlu ve Attila Köksal tarafından yazılan “Geleceğe Yatırım” kitabı hediye edilecek.

Retweet Yarışmasının Kazananları Belli Oldu

Birliğimiz tarafından, 20 Eylül 2013 tarihinde Param ve Ben twitter hesabı üzerinden düzenlenen retweet yarışmasının kazananları belli oldu. Yarışma sırasında 1.106 retweet alındı. Yarışmayla birlikte 800 yeni kullanıcı sayfamızı takip etmeye başladı. Param ve Ben Facebook sayfasında başla-

yan fotoğraf yarışmasına ilişkin “Tasarrufu en iyi anlatan fotoğrafı çek! Gönder ve kazan! 1.’ye 5000TL, 2.’ye 3000TL, 3.’ye 2000TL!” metnini retweet yapan ilk 50.,100.,200. ve 1.000. yarışmacıya şifreli kumbara hediye edildi.

TSPAKB Facebook, Twitter ve Sayfaları Açıldı

TSPAKB Youtube kanalının ardından, Facebook ve Twitter sayfalarımızı açarak, gelişen dünyanın ayrılmaz bir parçası haline gelen ve geleceğin iletişim kanalı olarak görülen sosyal medyadaki yerimizi

aldık. TSPAKB ile ilgili en güncel bilgi ve haberlere ulaşabilir, içeriklerle ilgili yorumlarınızı paylaşabilirsiniz.

Her iki sosyal medya kanalı üzerinden "Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği" yazarak sayfalarımıza ulaşabilirsiniz.

Brezilya Heyeti ve Dünya Bankası Temsilcileri Birliğimizi Ziyaret Etti

7 Eylül 2013 tarihinde Brezilya'dan gelen heyet ve Dünya Bankası temsilcileri Birliğimizi ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında Genel Sekreter Yardımcısı Alparslan Budak tarafından Türkiye'de özel sektör borçlanma araçlarını anlatan bir sunum yapılmıştır.

Türkiye-İngiltere Ortak İrtibat Grubu Açılış Toplantısı Yapıldı

TheCityUK ve T.C. Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı tarafından İstanbul Finans Merkezi projesi kapsamında Türkiye-İngiltere Ortak İrtibat Grubu'nun açılış toplantısı 13 Eylül 2013 tarihinde Londra Borsası'nda düzenlenmiştir.

Birliğimizi, TSPAKB Başkanı Attila Köksal ve Genel Sekreter Yardımcısı Alparslan Budak temsil etmiştir. Attila Köksal, toplantıda İstanbul'un uluslararası finans merkezleri arasındaki yerini ve güçlü yönlerini ele alan bir konuşma yapmıştır.

Toplantıya Türkiye'nin Londra Büyükelçisi Ünal Çeviköz, Londra Finans Merkezi Başkanı Lord Mayor

Alderman Roger Gifford ve T.C. Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı Kıdemli Danışmanı Ahmet İplikçi'nin yanı sıra İngiltere ve Türkiye'den üst düzey yöneticiler katılmıştır.

IOSCO SROCC 38. Yıllık Konferansı Düzenlendi

Dünyadaki menkul kıymet ve vadeli işlem piyasalarını düzenleyen kuruluşların bir araya gelerek oluşturdukları Uluslararası Sermaye Piyasası Düzenleyicileri Örgütü Özdüzenleyici Kurumlar Danışma Komitesi'nin 38. Yıllık Konferansı 15-19 Eylül 2013 tarihleri arasında Lüksemburg Mali Sektör Denetim Komisyonu evsahipliğinde düzenlendi.

IOSCO üyesi kurumların bir araya geldiği konferansta Birliğimizi Genel Sekreter Yardımcısı Alparslan Budak temsil etmiştir. "Küresel Finansla Bağlanmak" (Connecting Global Finance) temalı konferans kapsamında 140'ın üzerinde ülkenin temsilcisi bir araya gelmiştir. Ayrıca, düzenlenen toplantılarda IOSCO

SROCC bünyesindeki çeşitli çalışma grupları raporlarını sunmuştur.

ICSA 2013 Yarıyıl Toplantısı Yapıldı

Uluslararası Menkul Kıymet Birlikleri Konseyi'nin (International Council of Securities Associations-ICSA) 20 Eylül 2013 tarihindeki 2013 Yarıyıl Toplantısı, Lüksemburg şehrinde düzenlenmiştir.

Toplantıda, Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Alparslan Budak üç senedir yürüttüğü Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi'nin (Emerging Markets Committee-EMC) çalışmaları hakkında bilgi vermiştir.

Mesleki Gelişim Eğitimleri

Ekim ayında düzenlenmesi planlanan mesleki gelişim eğitimleri internet sitemizde ilan edilmiştir.

Eğitilere başvurular internet sitemiz üzerinden gerçekleştirilmektedir.

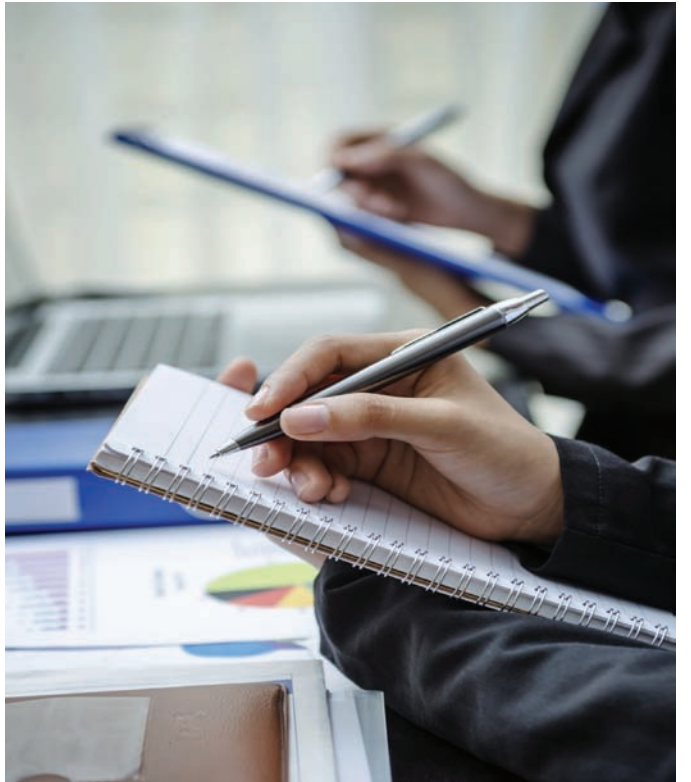
Ekim 2013 Mesleki Gelişim Eğitim Programı		
Tarihi	Eğitim Adı	Süre
2-3 Ekim	Son Düzenlemelerle İş Hukuku ve Sosyal Sigortalar Mevzuatı	2 gün
7 Ekim	İş Yerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Karşısında İşverenin ve İnsan Kaynaklarının Sorumluluğu	1 gün
22-23 Ekim	Usulsüzlük Denetimi ve Soruşturma	2 gün
23-24 Ekim	Makyajlanmış Bilançoların Tespiti, Mali Analizde Yapılan Aktarma ve Arındırma İşlemleri	2 gün
25 Ekim	Kampanya Yönetimi	1 gün
30-31 Ekim	İşletmelerde Vergi Uygulamalarının Mali Analize Etkisi	2 gün

Lisanslama Sınavlarına Hazırlık Eğitimleri

Eylül ayında ayında düzenlenen lisanslama sınavına hazırlık eğitimlerine toplam 112 kişi katılmıştır. Katılımcı sayılarına ilişkin veriler tablodan izlenebilir.

Tüm eğitimlerimize, internet sitemiz üzerinden erişilen Eğitim Yönetim Sistemi üzerinden başvuru yapılmaktadır.

Eylül 2013 Lisanslama Sınavına Hazırlık Eğitimleri		
Eğitim Adı	Tarih	Katılımcı Sayısı
Sermaye Piyasası Mevzuatı, İlgili Mevzuat ve Etik Kurallar	2-6 Eylül	24
Muhasebe, Finansal Raporlama ve Denetim	7-8 Eylül	25
Ticaret ve Borçlar Hukuku	9-10 Eylül	16
Türev Araçlar, Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasalarının İşleyişi	13-15 Eylül	24
Türev Araçlarla Arbitraj ve Korunma	16 Eylül	23
Toplam		112

Kuruma Özel Eğitimler

Eylül ayında kuruma özel lisanslama sınavlarına hazırlık eğitimlerine devam edilmiştir. Üyemiz olan üç banka, bir aracı kurum ve bir reel sektör şirketi için eğitimler düzenlenmiş olup eğitimlere toplam 418 kişi katılmıştır.

Ayrıca, Eylül ayında bir üyemize özel olarak "Pay Piyasası" (10), "İlgili Vergi Mevzuatı" (12), "Borçlanma Araçları Piyasası" (9), "Sermaye Piyasası Mevzuatı, İlgili Mevzuat, Ticaret ve Borçlar Hukuku" (1), "Genel Ekonomi" (1), "Türev Araçlar" (1) ve "Vadeli İşlem Opsiyon Piyasalarının İşleyişi" (1) olmak üzere toplam 35 eğitim düzenlenmiştir. Her eğitim 20 katılımcı ile gerçekleşmiş olup toplam katılımcı sayısı 700 kişi olmuştur.

Kuruma özel gerçekleştirilen tüm eğitimlerimize toplam 1.118 kişi katılmıştır.

Eylül 2013 Kuruma Özel Eğitimler

Eğitim Adı	Tarih	Katılımcı Sayısı
Türev Araçlar, Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasalarının İşleyişi, Türev Araçlarla Arbitraj ve Korunma	31 Ağustos 1-7-8 Eylül	39
Türev Araçlar	2-3 Eylül	21
İlgili Vergi Mevzuatı	3 Eylül	15
Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasalarının İşleyişi	4 Eylül	18
Türev Araçlarla Arbitraj ve Korunma	5 Eylül	22
Genel Ekonomi ve Mali Sistem	6-7 Eylül	26
Türev Araçlarla Arbitraj ve Korunma	8 Eylül	13
İlgili Vergi Mevzuatı	8 Eylül	51
Türev Araçlar, Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasalarının İşleyişi, Türev Araçlarla Arbitraj ve Korunma	7-8-14-15 Eylül	50
İlgili Vergi Mevzuatı	9 Eylül	17
Muhasebe, Takas ve Operasyon İşlemleri	13 Eylül	24
Ticaret ve Borçlar Hukuku	14-15 Eylül	45
Temel Finans Matematiği, Değerleme Yöntemleri, Muhasebe ve Mali Analiz	14-15 Eylül	27
Temel Finans Matematiği, Değerleme Yöntemleri, Muhasebe ve Mali Analiz	14-15 Eylül	24
Menkul Kıymetler ve Diğer Sermaye Piyasası Araçları	16 Eylül	25
Genel Ekonomi ve Mali Sistem	11 Eylül	1
Toplam		418

ARACI KURUMLARIN 2013/06 DÖNEMİ FAALİYET VERİLERİ

Bu çalışmamızda, 2013 yılının ilk yarısına ilişkin aracı kurumların faaliyet verileri önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırılarak analiz edilecektir. Rapor- da, 2012 ve 2013 yılları için 96 aracı kurumun verile- ri değerlendirilmiştir. Geçici kapalı konumda bulunan bir aracı kurum ile 2013 yılı ilk çeyreğinde faaliyete geçmesine rağmen raporlamasını ilk kez yılın ikinci çeyreği yapan bir aracı kurumun verileri de çalışma- mıza dahil edilmiştir.

PAY PİYASASI

2012'yi TL bazında %52 değer kazancıyla tamam- layan BIST-100 endeksi, 2013'ün ilk çeyreğinde de yükselişini sürdürmüştür. Mart ayında S&P'nin ülke kredi notunu yatırım yapılabilir seviyenin bir altına yükseltmesi ve yaptığı pozitif değerlendirmelerle ge- lişmekte olan diğer ülke borsalarından ayrışarak ilk çeyreği değer kazancıyla kapatan BIST-100 endek- si ikinci çeyreğe de yükseliş hareketinin devamıy- la başlamış ve Mayıs ayında tarihi zirvesini 93.400 puanda yenilemiştir. Mayıs ayında ABD'de ekonomik büyümeye yönelik olumlu beklentiler ve FED'in fi- nansal kurumlardan tahvil alım miktarını azaltacağı-

Aracı Kurumların Pay Piyasası İşlem Hacmi			
	2012/06	2013/06	Değişim
Milyar TL	637.3	850.4	33.4%
Milyar \$	355.4	469.9	32.2%

Kaynak: Borsa İstanbul

Pay Piyasası İşlem Hacmi Sıralaması (2013/06)		
Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay
1-10	49.6%	49.6%
11-21	20.3%	69.9%
21-89	30.1%	100.0%

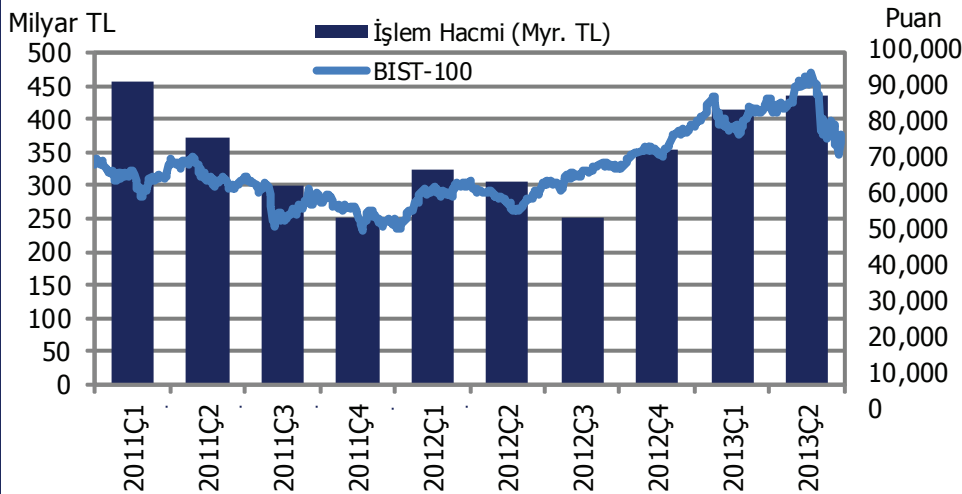
Kaynak: Borsa İstanbul

na ilişkin endişelerle küresel borsalarda yaşanan ge- rileme, gelişmekte olan piyasaları daha fazla etkile- miştir. Tarihi zirve seviyesinden gerilemeye başlayan BIST-100 endeksinde düşüş benzer diğer ülkelere kıyasla daha sert yaşanmıştır. Borsadaki değer kaybı bankacılık sektörünün karlılığını aşağı çeken düzen- lemeler, TL'nin değer kazanmaya başlayarak risk al- gısını bozması ve toplumsal olayların ülke geneline yayılması nedeniyle derinleşmiş ve endeks yılın ilk yarısını 76.295 puan seviyesinde sonlandırmıştır.

2011'in ilk çeyreğinde 450 milyar TL'nin üzerinde kayde- dilen işlem hacmi sonraki dö- nemlerde düşük seyretmiştir. 2012'nin üçüncü çeyreğinde 250 milyar TL'ye kadar geri- leyen işlem hacmi ardından yükselişe geçmiştir. Sonuçta, 2013 yılının ilk yarısında pay piyasası işlem hacmi bir ön- ceki döneme göre %33 art- mıştır.

Yılın ilk yarısında 89 kurum pay piyasasında işlem yap- mıştır. Aracı kurumların işlem hacmi sıralamasında ilk 10

Aracı Kurumların Pay Piyasası İşlem Hacmi ve BIST-100

Kaynak: Borsa İstanbul

Yatırımcı Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı		
	2012/06	2013/06
Yurtiçi Yatırımcı	82.9%	80.4%
Bireysel	64.6%	58.6%
Kurumlar	9.6%	11.7%
Kurumsal	8.7%	10.1%
Yurtdışı Yatırımcı	17.1%	19.6%
Bireysel	0.1%	0.1%
Kurumlar	13%	15.9%
Kurumsal	4.0%	3.6%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

aracı kurumun Borsa İstanbul pay piyasasındaki işlemlerin yarısını, ilk 20 aracı kurumun %70'ini yaptığı görülmektedir. Kalan 69 aracı kurum ise pay piyasasında gerçekleşen işlemlerin üçte birini üretmiştir. Öte yandan, ilk 10 aracı kurumun toplam işlem hacmindeki payı geçtiğimiz yılın ilk yarısına kıyasla 5 puan artmıştır.

Pay piyasasındaki işlemlerin büyük çoğunluğu yurtiçi yatırımcılar tarafından yapılmaktadır. 2013 yılının ilk yarısında yurt içi yatırımcıların toplam işlem hacmindeki payı gerileyerek %80'e düşmüştür. Son bir yılda yurtiçi bireysel yatırımcıların payının 6 puan azalarak %59'un altına inmiştir. Aynı dönemde yurtiçi kurumların işlem hacmindeki payı 2 puan, kurumsal yatırımcıların payı ise 1,5 puan artarak sırasıyla %12 ve %10 seviyelerine yükselmiştir.

2012'nin ilk altı ayında pay piyasasındaki işlemlerin %17'sini üreten yabancı yatırımcıların 2013'ün ilk

yarısında toplam işlem hacmindeki payı %20'ye yaklaşmıştır. Yabancı yatırımcı grubunda en büyük paya sahip olan yurt dışı kurumların işlem hacmindeki payı %16 seviyesine çıkarken hisse senedi portföyünün üçte ikisine sahip yabancı kurumsal yatırımcıların payı hafif gerilemeyle %3,6'ya inmiştir.

Departman bazındaki dağılım, işlemlerin aracı kurumun hangi bölümü aracılığı ile yapıldığını göstermektedir. Aracı kurumların merkezinden yapılan işlemleri içeren yurtiçi satış bölümünün payı, 2013 yılının ilk altı ayında 2012'nin aynı dönemine göre hafif artış göstererek %21'e yaklaşmıştır.

Şube, acente ve irtibat bürosunu içeren merkez dışı örgütlerde işlemlerin üçte birlik kısmı gerçekleşmektedir. Merkez dışı birimlerde şubelerin işlem hacmindeki payı azalmaya devam etmektedir. Şubeden gerçekleştirilen işlemlerin payı 2013 yılında 1 puanın üzerinde düşerek %10'a gerilerken ağırlıklı olarak banka şubelerini ifade eden acentelerin payı artmış, irtibat bürolarının ise sabit kalmıştır. İnternette yapılan işlemlerin payı, verilerin toplanmaya başladığı 1999 yılından bu yana devamlı olarak artış eğilimindedir. 2012'nin ilk yarısında %27'ye ulaşan internet işlemlerinin payı, yabancı yatırımcıların işlem payının artmasıyla beraber bir yıldır düşüş göstererek %22'ye gerilemiştir. Ancak, internet halen en önemli işlem kanalı olmayı ve işlemlerin beşte birinden fazlasına aracılık etmeyi sürdürmektedir.

Diğer taraftan 2013/06 döneminde aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları işlemlerin payı 1,5 puan artarak %6'ya yükselmiş, müşteriler için yönetilen portföylere yapılan hisse senedi işlemlerinin payı %1'in altında kalmaya devam etmiştir.

Yurt dışı satış departmanının işlem hacmindeki payı ise artmaktadır. Son bir yıldır yükseliş yaşayan oran, yılın ilk altı ayında geçen yılın aynı dönemine göre 3 puana yakın artmış, %19'un üzerine çıkmıştır. Yurt dışı satış departmanı üzerinden yapılan işlemlerin toplam içindeki payı 2008'in sonundan bu yana en yüksek seviyededir.

Departman Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı		
	2012/06	2013/06
Yurtiçi Satış	20.2%	20.6%
Şube	11.6%	10.2%
Acente	16.2%	17.1%
İrtibat Bürosu	3.1%	3.1%
İnternet	26.5%	22.4%
Çağrı Merkezi	0.4%	0.4%
Yatırım Fonları	0.4%	0.4%
Portföy Yönetimi	0.3%	0.3%
Kurum Portföyü	4.6%	6.1%
Yurtdışı Satış	16.7%	19.4%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

VARANTLAR

2013 yılının ilk yarısında 57 aracı kurum, 5,1 milyar TL'lik varant işlemi gerçekleştirmiştir. Bu tutar, 2012'nin aynı döneminde kaydedilen işlem hacminin %16 altında kalmıştır.

Varant işlem hacimlerine bakıldığında işlemlerin %37'sinin, piyasa yapıcısı olan bir aracı kurum tarafından gerçekleştirildiği göze çarpmaktadır. İlk 10 aracı kurum ise toplam işlem hacminde %84 paya sahiptir.

2013'ün ilk yarısında varant işlemlerinin %45'i yerli bireysel yatırımcılar tarafından gerçekleştirilmiştir. İşlemlerin %18'ini yerli, %37'sini yabancı kurumsal yatırımcılar yapmıştır. Yerli kurumların toplam işlem hacmindeki payı, varant işlemlerinin başladığı 2010 yılından bu yana en yüksek seviyeye çıkarken yurtdışı işlemlerinin tamamına yakını, ihracçı yabancı kurum ile piyasa yapıcılığı çerçevesinde yapılan işlemlere aittir.

Departman bazında varant işlemleri dağılımında, yurtiçi satış departmanı ile şube ve irtibat bürosu işlemlerinin payının gerilediği görülmektedir. Bununla birlikte internet ve çağrı merkezi işlemlerindeki artış dikkat çekmektedir. 2013 yılına kadar toplam işlem hacmindeki payı sıfıra yakın seyreden çağrı merkezi işlemleri, bir aracı kurumun bu kanaldan gerçekleştirdiği işlemlerin 15 katın üzerinde artış göstermesiyle %2'ye yakın bir orana sahip olmuştur. İlk iki çeyrekte varant işlemlerinde en fazla kullanılan kanal %38 ile internet olmuştur. Yurtiçi satış departmanının payı, geçen yılın aynı dönemine göre 4 puan düşmüş ve %10'un altına gerilemiştir.

Aracı Kurumların Varant İşlem Hacmi			
	2012/06	2013/06	Değişim
Milyar TL	6.1	5.1	-16.4%
Milyar \$	3.4	2.8	-17.7%

Kaynak: Borsa İstanbul

Varant İşlem Hacmi Sıralaması (2013/06)			
Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay	
1-10	84.4%	84.4%	
11-21	9.6%	94.0%	
21-57	6.0%	100.0%	

Kaynak: Borsa İstanbul

Yatırımcı Bazında Varant İşlem Hacmi Dağılımı		
	2012/06	2013/06
Yurtiçi Yatırımcı	56.7%	63.5%
Bireysel	45.6%	45.4%
Kurumlar	10.5%	17.9%
Kurumsal	0.6%	0.2%
Yurtdışı Yatırımcı	43.3%	36.5%
Bireysel	0.0%	0.0%
Kurumlar	43.3%	36.5%
Kurumsal	0.0%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Departman Bazında Varant İşlem Hacmi Dağılımı		
	2012/06	2013/06
Yurtiçi Satış	13.7%	9.7%
Şubeler	5.3%	2.5%
Acenteler	2.9%	3.5%
İrtibat Bürosu	5.3%	1.0%
İnternet	24.0%	38.2%
Çağrı Merkezi	0.1%	1.7%
Yatırım Fonları	0.0%	0.0%
Portföy Yönetimi	0.5%	0.2%
Kurum Portföyü	5.0%	6.8%
Yurtdışı Satış	43.2%	36.4%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMETLER

Sabit getirili menkul kıymet (SGMK) piyasasında bankalar ve aracı kurumlar faaliyet göstermektedir. Tabloda yer alan işlem hacimleri, aracı kurum ve bankaların, Borsa İstanbul ile borsa dışındaki (tescil) kesim alım-satım ve repo-ters repo işlemlerini kapsamaktadır. Merkez Bankası ve Takasbank'a ait işlemler toplama dahil edilmemiştir.

Aracı kuruluşların kesin alım satım işlemleri bir önceki yılın ilk yarısına göre %62 artışla 1,2 trilyon TL'yi aşmış, repo-ters repo işlemleri ise %12 gerileyerek 6,4 trilyon TL'nin altına inmiştir. Bir yıl öncesine kıyasla kesin alım satım işlemlerinde aracı kurumların payı yarım puan artmış ve repo-ters repo işlemlerinde ise fazla değişmemiştir.

İlerideki tablolarda yalnızca aracı kurumların SGMK işlemleri incelenmiş olup bankaların verileri ele alınmamıştır. SGMK piyasasında işlem yapan aracı ku-

	Kesin Alım Satım		Repo Ters Repo	
	2012/06	2013/06	2012/06	2013/06
Yurtiçi Yatırımcı	93.3%	99.4%	99.0%	99.7%
Bireysel	4.0%	0.8%	8.3%	8.3%
Kurumlar	18.3%	14.4%	5.4%	8.7%
Kurumsal	71.0%	84.2%	85.3%	82.7%
Yurtdışı Yatırımcı	6.7%	0.6%	1.0%	0.3%
Bireysel	0.3%	0.0%	0.1%	0.1%
Kurumlar	6.4%	0.6%	0.8%	0.1%
Kurumsal	0.0%	0.0%	0.1%	0.1%
Toplam	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

rumlar arasında yüksek bir yoğunlaşma olduğu dikkat çekmektedir. 51 aracı kurumun faaliyet gösterdiği kesin alım satım pazarındaki işlemlerin %93'ünü ilk 10 kurum yaparken, ilk 20 kurum işlemlerin neredeyse tamamını yapmaktadır.

Repo-ters repo işlemlerinde de, kesin alım pazarında olduğu gibi yüksek bir yoğunlaşma mevcut olup 2013'ün ilk yarısında işlemlerin %37'sini tek bir aracı kurum, %90'ına yakını ilk 10 aracı kurum gerçekleştirmiştir. İlk 20 kurumda bu oran %98'e kadar çıkmaktadır.

SGMK İşlem Hacmi (Milyar TL)					
	Hacim			Pay	
	2012/06	2013/06	Değişim	2012/06	2013/06
Kesin Alım-Satım	772	1,248	61.7%	100.0%	100.0%
Banka	727	1,170	60.9%	94.2%	93.8%
Aracı Kurum	45	78	73.3%	5.8%	6.3%
Repo-Ters Repo	7,235	6,376	-11.9%	100.0%	100.0%
Banka	6,522	5,735	-12.1%	90.1%	89.9%
Aracı Kurum	713	641	-10.1%	9.9%	10.1%

Kaynak: Borsa İstanbul

Aracı Kurumların Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi Sıralaması (2013/06)			
Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay	
1-10	93.4%	93.4%	
11-20	5.6%	99.0%	
21-51	1.0%	100.0%	

Kaynak: Borsa İstanbul

Aracı Kurumların Repo-Ters Repo İşlem Hacmi Sıralaması (2013/06)			
Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay	
1-10	89.0%	89.0%	
11-20	8.9%	97.9%	
21-36	2.1%	100.0%	

Kaynak: Borsa İstanbul

Aracı kurumlar tarafından gerçekleştirilen kesin alım satım işlemlerinin tamamına yakını yerli yatırımcılar tarafından yapılmaktadır. 2012'de yüksek yurtdışı işlem hacmine sahip bir aracı kurumun yılın ilk yarısında kesin alım satım işlemi yapmamış olması, yabancı kurumsal müşterilerin, dolayısı ile yabancı yatırımcıların toplamdaki payının düşük kalmasına neden olmuştur. Yurtiçi yatırımcılar içinde kurumsal yatırımcıların %84 ile en büyük paya sahip olduğu dikkat çekmektedir. Yerli kurumsal yatırımcıların kesin alım satım işlemlerindeki payı geçen yıla göre 13 puan artış göstererek %84'ün üzerine çıkarken yerli bireysel yatırımcının toplamdaki payı yılın ilk yarısında da %1'in altında kalmıştır.

Aracı kurumlarca yapılan repo ve ters repo işlemlerinin de tamamına yakını yerli yatırımcılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Yerli kurumsal yatırımcıların pazar payı bir yıl içinde 3 puana yakın düşerek

	Kesin Alım Satım		Repo Ters Repo	
	2012/06	2013/06	2012/06	2013/06
Yurtiçi Satış	60.6%	73.5%	66.2%	69.3%
Şubeler	1.8%	1.7%	4.7%	5.1%
Acenteler	1.1%	1.9%	1.6%	1.1%
İrtibat Bürosu	0.0%	0.5%	0.2%	0.6%
İnternet	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Yatırım Fonları	15.4%	10.5%	21.4%	16.5%
Portföy Yönetimi	2.3%	0.7%	0.8%	0.1%
Kurum Portföyü	13.5%	11.1%	4.1%	7.0%
Yurtdışı Satış	5.3%	0.1%	1.0%	0.3%
Toplam	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

%83'e gerilemiştir. Karşılaştırılan dönemler arasında yurtiçi kurumların payı 3,3 puan artmış, bireysel yatırımcıların payı ise değişmemiştir.

Departman bazında incelendiğinde, kesin alım satım işlemlerinin ağırlıklı yurtiçi satış (%74) departmanı aracılığı ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Yurtiçi satış departmanından gerçekleşen işlemler, üç aracı kurumun bu kanaldan gerçekleştirdiği işlemleri dört katına çıkarmasıyla 13 puan artış yaşamıştır. Bu üç kurumun kaydettiği işlem, bu kanaldan gerçekleşen işlemlerin %55'ini oluşturmaktadır. Yatırım fonu işlemlerinin toplamdaki payı %15'ten %10'a, portföy yönetiminin payı ise %1'in altına inmiştir. Bu kanaldan ağırlıklı olarak işlem gerçekleştiren kurumların fon ve portföy işlemlerinin portföy yönetimi şirketlerine geçmesi, bu işlemlerin payını düşürmüştür.

Repo işlemleri ağırlıklı olarak yurt içi satış ve yatırım fonları departmanları aracılığıyla yapılmaktadır. Yurt içi satış departmanından yapılan işlemlerin payı %69'a yükselmiştir. Kurum portföyüne yapılan işlemler 3 puan yükselerek %7'ye çıkarken yatırım fonları kanalından yapılan işlemlerin payı 5 puan düşmüştür. Azalış, 2012'nin ilk yarısında bu kanaldan yapılan işlemlerin bir kısmının yine portföy yönetim şirketine geçmesinden kaynaklanmaktadır.

VOB İŞLEMLERİ

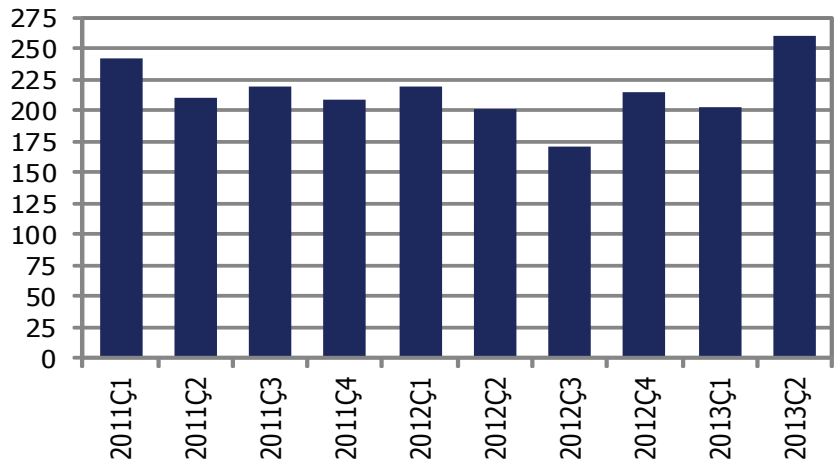
Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nda (VOB); bankalar, aracı kurumlar ve vadeli işlem aracılık şirketleri faaliyet göstermekteydi. 2013 yılının Ağustos ayında Borsa İstanbul ile birleşen VOB'da 2013'ün ilk yarısında işlem hacmi bir önceki yılın aynı dönemine göre %10 artarak 462 milyar TL olmuştur.

VOB işlemlerine çeyrek dönemlerde bakıldığında, 2013'ün ikinci çeyreğinde toplam işlem hacminin 260 milyar TL ile rekor seviyeye çıktığı görülmektedir. SGMK işlemlerinin aksine, VOB işlemlerinde aracı kurumların ağırlığı bulunmaktadır. 2013'ün ilk yarısında aracı kurumlar 399 milyar TL ile toplam işlem hacminin (462 milyar TL) %86'sını gerçekleştirmiştir.

2013'ün ilk yarısında 81 aracı kurum ve 1 vadeli işlem aracılık şirketi VOB'da faaliyet göstermiştir. Bahsi geçen vadeli işlem aracılık şirketi yılın üçüncü çeyreğinde aracı kurum sınıfına girmiştir. İlk 10 aracı kurum, aracı kurumlar tarafından gerçekleştirilen işlemlerin %57'sini, ilk 20 kurum ise %78'ini gerçekleştirmiştir. VOB işlemlerinde yoğunlaşma hisse senedi işlemlerine kıyasla daha yüksek, SGMK işlemlerine göre daha düşüktür.

Aracı kurumlar VOB işlem hacimlerinin büyük bir kısmını yurt içi yatırımcılarla yaparken bu oran 2013'ün

VOB İşlem Hacmi (Myr. TL)

Kaynak: VOB

ilk yarısında %79 olmuştur. Bu oran 2007 yılından bu yana ilk kez %80'in altına gerilemiştir. Karşılaştırılan dönemler arasında, yerli bireysel yatırımcının payı 3 puanlık artışla %65'e çıkmıştır.

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi			Pay		
Hacim (Myr. TL)					
	2012/06	2013/06	Değişim	2012/06	2013/06
Aracı Kurum	371.4	399.0	7.4%	88.1%	86.3%
Banka	49.5	62.8	26.9%	11.7%	13.6%
Vadeli İşlem AK	0.7	0.4	-42.9%	0.2%	0.1%
Toplam	421.6	462.2	9.6%	100.0%	100.0%

Kaynak: VOB

Aracı Kurumların VOB İşlem Hacmi Sıralaması (2013/06)

Sıralama	İşlem Hacmi Payı	Kümülatif Pay
1-10	56.7%	56.7%
11-20	21.1%	77.8%
21-81	22.2%	100.0%

Kaynak: VOB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında VOB İşlem Hacmi Dağılımı

	2012/06	2013/06
Yurtiçi Yatırımcı	82.1%	79.2%
Bireysel	61.6%	64.5%
Kurumlar	17.2%	11.0%
Kurumsal	3.3%	3.7%
Yurtdışı Yatırımcı	17.9%	20.8%
Bireysel	0.1%	0.1%
Kurumlar	12.1%	16.5%
Kurumsal	5.7%	4.2%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında VOB İşlem Hacmi Dağılımı

	2012/06	2013/06
Yurtiçi Satış	10.5%	14.1%
Şubeler	12.3%	13.7%
Acenteler	3.3%	5.8%
İrtibat Bürosu	1.6%	2.0%
İnternet	40.3%	32.1%
Çağrı Merkezi	0.2%	0.4%
Yatırım Fonları	1.2%	1.5%
Portföy Yönetimi	0.8%	0.5%
Kurum Portföyü	12.0%	9.3%
Yurtdışı Satış	17.8%	20.6%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Diğer yandan, yurtiçi kurumların toplam işlem hacmindeki payı bir önceki yıla göre 6 puan düşüş yaşamıştır. Düşüşte, kurum portföyüne yapılan işlemlerin düşmesi etkili olmuştur. Yerli kurumsal yatırımcıların payı ise hafif artışla %4'e yaklaşmıştır.

Son dönemlerde artış eğiliminde olan yabancı yatırımcıların payı ise 2013 Haziran ayı itibarıyla %20'yi aşmıştır. Yurt dışı kurumlar, aracı kurumlar tarafından VOB'da gerçekleştirilen işlemlerin %17'sini, yurt dışındaki kurumsal yatırımcılar ise %4'ünü oluşturmıştır.

Aracı kurumların VOB işlemleri departman bazında ele alındığında internet kanalıyla gerçekleşen işlem payındaki düşüş dikkat çekmektedir. Aracı kurumların VOB işlem hacmi %7 artış gösterirken internetten yapılan işlemler %14 gerilemiştir. Yaşanan düşüşe rağmen internet kanalıyla yapılan işlemler, toplam VOB işlemlerinin üçte birini oluşturmaktadır.

Diğer yandan, yurtiçi satış departmanı ile merkez dışı birimlerdeki artış göze çarpmaktadır. Yurtiçi satış departmanının toplam işlemlerdeki payı %14'e çıkarken şube ve acente kanalıyla yapılan VOB işlemlerinin payı sırasıyla 1,5 ve 2,5 puan yükselmiştir. Toplam işlem hacminin %22'si aracı kurumların merkez dışı örgütlerinden gerçekleştirilmiştir.

KALDIRAÇLI İŞLEMLER

Döviz, emtia ve kıymetli madenlere dayalı olarak gerçekleştirilen kaldıraçlı alım-satım işlemleri Ağustos 2011'de SPK'nın ilgili tebliğiyle düzenlenmiştir. Yalnızca aracı kurumların faaliyet gösterebildiği piyasada 2013 yılının ilk yarısında 24 aracı kurum tarafından kaldıraçlı alım-satım işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Yılın ilk 6 ayında toplam 2 trilyon TL'lik kaldıraçlı alım-satım işlemi gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde işlem hacmi 1,2 trilyon TL seviyesinde

Aracı Kurumların Kaldıraçlı İşlem Hacmi

	2012/06	2013/06	Değişim
Milyar TL	1.2	2.0	66.7%
Milyar \$	0.7	1.1	57.1%

Kaynak: TSPAKB

idi. Bir yılda %67 artış gösteren kaldıraçlı işlem hacmi, hisse senedi ve VOB işlem hacminin hayli üzerindedir.

Yılın ilk yarısında yerli bireysel yatırımcılar toplam işlem hacminin %58'ini gerçekleştirmişken yurtdışı kurumların toplam işlem hacmindeki payı 19 puan azalarak %38'e gerilemiştir. Bu rakam, aracı kurumların likidite sağlayıcılara yönlendirdiği işlemlerle birlikte kendi portföylerine gerçekleştirdiği işlemleri de içermektedir.

Yabancı yatırımcıların toplamdaki payı bir yıl içinde 4 puanlık artışla %5'e yaklaşmıştır. Bu artış, bir aracı kurumun yurtdışı müşterisiyle gerçekleştirdiği işlemlerden kaynaklanmaktadır.

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Kaldıraçlı İşlem Hacmi Dağılımı		
	2012/06	2013/06
Yurtiçi Yatırımcı	99.1%	95.3%
Bireysel	42.6%	57.5%
Kurumlar	56.5%	37.7%
Kurumsal	0.0%	0.1%
Yurtdışı Yatırımcı	0.9%	4.7%
Bireysel	0.9%	0.6%
Kurumlar	0.0%	4.1%
Kurumsal	0.0%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında Kaldıraçlı İşlem Hacmi Dağılımı		
	2012/06	2013/06
Yurtiçi Satış	21.6%	22.2%
Şubeler	2.3%	1.8%
Acenteler	12.3%	0.0%
İrtibat Bürosu	0.0%	0.0%
İnternet	23.7%	39.1%
Çağrı Merkezi	0.0%	0.1%
Yatırım Fonları	0.0%	0.0%
Portföy Yönetimi	0.0%	0.0%
Kurum Portföyü	40.1%	36.8%
Yurtdışı Satış	0.0%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Kaldıraçlı işlemler ağırlıklı internet ve yurtiçi satış kanalıyla gerçekleşmiştir. Bir yılda internet üzerinden gerçekleşen işlemlerin payı 15 puan artışla %39'a yükselmiştir. Acenteler üzerinden gerçekleşen işlemlerin payı %12'den sıfıra gerilemiştir. Acenteler üzerinden işlem yapan iki aracı kurum bu kanaldan yaptığı işlemleri yurtiçi satış departmanına kaydırmıştır. Öte yandan aracı kurumların kurum portföyü işlemlerinin toplamdaki payı 3 puanlık azalışla %37'ye inmiştir.

KURUMSAL FİNANSMAN FAALİYETLERİ

Yatırım bankacılığı faaliyetlerinin incelendiği bu bölümde, aracı kurumların kurumsal finansman departmanları tarafından yapılan proje sayıları derlenmiştir. Haziran 2013 itibarıyla herhangi bir yatırım bankacılığı faaliyeti olan kurum sayısı 27'dir. 2012'nin ilk yarısında 165 kurumsal finansman projesi tamamlanan sektörde, 2013'ün döneminde 312 yeni proje imzalanmış, toplam projelerin 221'i aynı dönemde tamamlanmıştır.

2013'ün ilk altı aylık döneminde toplam halka arz büyüklüğü 1 milyar TL'yi geçmiştir. 250 milyon TL halka arz büyüklüğü ile Halk GYO ve 502 milyon TL ile Pegasus'un halka arz işlemleri ilgili dönemde tamamlanmıştır.

Ulusal Pazar'da halka açılan 5 şirket ile 1 borsa yatırım fonu ve Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem gören 4 şirket halka arz edilmiş, toplamda 12 şirketin birincil halka arzları yapılmıştır. Bir halka arz işlemi iki aracı kurum tarafından eş lider olunarak gerçekleştirildiğinden tabloda tamamlanan proje sayısı 13 olarak verilmiştir. Haziran sonu itibarıyla aracı kurumların elinde 12 şirketin halka arzına ait sözleşme bulunmaktadır.

Yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi ve borçlanma maliyetlerindeki düşüşle tahvil piyasasında başlayan canlanma sürmektedir. 2013'ün Haziran sonu itibarıyla 146 borçlanma aracının ihracı gerçekleştirilmiş, bunun 63'ü nitelikli yatırımcıya borsa dışında satılmıştır.

2012 yılının ilk yarısında şirket satın alma ve birleş-

Kurumsal Finansman Faaliyetleri (Proje Sayıları)				
	2012/06	Yeni	2013/06	Dönem
	Tamam- lanan	Sözleşme	Tamam- lanan	Sonu
Birincil Halka Arz	16	13	13	12
İkincil Halka Arz	0	1	0	3
Tahvil İhracı	68	153	146	32
Satın Alma ve Birleşme-Alış Tarafı	1	6	5	15
Satın Alma ve Birleşme-Satış Tarafı	6	37	7	93
Finansal Ortaklık	0	0	0	0
Sermaye Artırımı	22	31	5	32
Temettü Dağıtımı	21	38	17	24
Özelleştirme Projeleri-Alış Tarafı	1	4	4	2
Özelleştirme Projeleri-Satış Tarafı	2	0	2	6
Diğer Danışmanlık	28	29	22	36
Toplam	165	312	221	255

Kaynak: TSPAKB

PORTFÖY YÖNETİMİ FAALİYETLERİ

Aracı kurumlar portföy yönetimi alanında da faaliyet göstermektedir. Aracı kurumlardan toplanan verilerle hazırlanan tablolar, bir yatırımcının birden fazla kurumda portföy yönetim hesabı olabileceği göz önünde tutularak değerlendirilmelidir.

Portföy yönetimi alanında faaliyet gösteren aracı kurum sayısı Haziran 2013 sonun-

da, bir önceki yıla göre 1 adet azalarak 35 olmuştur. 2013'ün ilk yarısında aracı kurumlardan portföy yönetim hizmeti alan yatırımcı sayısı bir önceki yıla göre %25 artış gösterirken, yönetilen portföy büyüklüğü %24 artarak 4,7 milyar TL'yi aşmıştır.

Portföy yönetim hizmeti alan bireysel yatırımcı sayısı 517 kişi artışla 2.363'e çıkmış, bireysel yatırımcıların portföy büyüklüğü ise %51 yükselişle 754 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Karşılaştırılan dönemler arasında hisse senedi içerikli A tipi yatırım fonu sayısı değişmezken, A tipi yatırım fonlarının toplam büyüklüğü %36 artış göstermiştir.

menin karşılıklı taraflarında tamamlanan 7 sözleşme bulunurken 2013'ün aynı döneminde alış tarafında 5, satış tarafında 7 proje tamamlanmıştır.

Sermaye artırımı ve temettü dağıtımı tarafında 2012'nin ilk altı ayında sırasıyla 22 ve 21 işlem tamamlanmıştır. 2013'ün aynı döneminde ise sermaye artırımında 5, temettü dağıtımında ise 17 işlem tamamlanmıştır.

Değerleme, proje finansmanı, fizibilite analizi gibi işlemleri kapsayan 22 diğer danışmanlık sözleşmesi yılın ilk yarısında tamamlanmıştır. Bu işlerin yarısına yakını tek bir aracı kurum gerçekleştirmiştir.

Aracı Kurumlarda Portföy Yönetimi Faaliyetleri			
	2012/06	2013/06	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	36	35	-2.8%
Yatırımcı Sayısı	2,038	2,550	25.1%
Bireysel Yatırımcı Sayısı	1,846	2,363	28.0%
A Tipi Yatırım Fonu Sayısı	39	39	0.0%
B Tipi Yatırım Fonu Sayısı	75	71	-5.3%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Sayısı	20	15	-25.0%
Diğer Kurum Sayısı	58	62	6.9%
Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	3,823	4,721	23.5%
Bireysel Yatırımcı	501	754	50.5%
A Tipi Yatırım Fonu	300	408	36.0%
B Tipi Yatırım Fonu	2,580	2,930	13.6%
Diğer Kurumsal Yatırımcı	318	449	41.2%
Diğer Kurum Portföy	123	179	45.5%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumlar tarafından yönetilen B tipi yatırım fonları, hem sayı hem de portföy büyüklüğü açısından A tipi fonların önündedir. Haziran 2013 itibariyle yönetilen fon sayısı 71'e gerilemesine rağmen fon büyüklüğü 3 milyar TL'ye yaklaşmıştır. B tipi fonların toplam büyüklüğünün %55'i tek bir aracı kurumun yönettiği fonlardan oluşmaktayken, ilk iki aracı kurum toplam B tipi fonların %73'ünü yönetmektedir.

Aracı kurumlar dışında, portföy yönetim şirketleri de bu hizmeti sunmaktadır. SPK'nın yayınladığı verilere göre portföy yönetimi faaliyetinde bulunan şirket sayısı bir önceki yıla göre 3 adet artarak 36 ol-

Portföy Yönetim Şirketleri			
	2012/06	2013/06	Değişim
Portföy Yönetim Şirketi Sayısı	33	36	9.1%
Yatırımcı Sayısı	1,905	2,514	32.0%
Bireysel	1,147	1,645	43.4%
Kurumsal	547	588	7.5%
Tüzel	211	281	33.2%
Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	50,544	64,796	28.2%
Bireysel	1,087	1,940	78.5%
Kurumsal	44,783	57,646	28.7%
Tüzel	4,674	5,210	11.5%

Kaynak: SPK

muştur. Bu kurumlar tarafından yönetilen portföy ise yine bir yıl önceye göre %28 artış göstererek 65 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu tutar, aracı kurumların yönettiği toplam fon büyüklüğünün 14 katına yakındır.

Portföy yönetim şirketlerinden hizmet alan yatırımcı sayısı bir yılda %32 artarak Haziran 2013 itibariyle 2.514 kişiye çıkmıştır. Portföy yönetim şirketlerinden hizmet alan bireysel yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü aynı dönemde 1,2 milyon TL iken aracı kurumların hizmet verdiği bireysel yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 320.000 TL'dir.

Portföy yönetim şirketlerindeki kurumsal yatırımcı sayısı, aracı kurumlardan hizmet alanların üzerindedir. Portföy yönetim şirketlerinde bu yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü (98 milyon TL), aracı kurumlardaki (21 milyon TL) ortalama büyüklüğün beş katına yakındır.

KREDİLİ İŞLEMLER

Kredili işlemlere ilişkin veriler incelenirken, portföy yönetim faaliyetlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla kurumda hesabı olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. 2012'nin ilk yarısı sonunda hisse senedi işlemleri için kredi kullandıran aracı kurum sayısı 62 iken 2013'ün aynı döneminin sonunda bu rakam 64'e çıkmıştır.

Kredili İşlemler			
	2012/06	2013/06	Değişim
Kredi Sözleşmeli Yatırımcı Sayısı	57,567	59,023	2.5%
Kredi Kullanan Yatırımcı Sayısı	10,702	10,472	-2.1%
Kredi Bakiyesi (bin TL)	921,162	1,135,043	23.2%
Kişi Başına Kredi (TL)	86,074	108,388	25.9%

Kaynak: TSPAKB

2013 Haziran ayı sonunda kredili işlem sözleşmesi bulunan yatırımcı sayısı %3 artarak 59.000 kişiye yükselirken kredi kullanan yatırımcı sayısı %2 gerilemiştir. Kişi başına kullandırılan kredi tutarı ise aynı dönemde %26 artışla 108.000 TL olmuştur.

Öte yandan, aracı kurumlar arasında bu alandaki yoğunlaşma devam etmekte olup 2013'ün ilk yarısı itibariyle toplam kredi hacminin %40'ını banka kökenli üç aracı kurum kullanmıştır.

ŞUBE AĞI

Türkiye'de faaliyet gösteren aracı kurumların biri hariç tamamı İstanbul merkezlidir. Aracı kurumlar, diğer illerdeki yatırımcılara şube, irtibat bürosu ve anlaşmalı acente şubeleri aracılığıyla ulaşabilmektedir.

Haziran 2013 itibariyle 54 aracı kurumun merkez dışı birimi bulunmaktadır. Bir yıl içinde aracı kurumların yatırımcılara ulaşmak için kullandığı merkez dışı birimlerin sayısı toplamda 330 adet artarak 6.995'e yükselmiştir. Bu artış çok büyük oranda banka şubelerinin (acente) sayısındaki yükselişten kaynaklanmaktadır.

Erişim Ağı	AK Sayısı		Şube Sayısı	
	2012/06	2013/06	2012/06	2013/06
Şube	30	30	156	159
İrtibat Bürosu	25	27	67	72
Acente Şubesi	21	22	6,442	6,764
Toplam	50	54	6,665	6,995

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumların doğrudan sahip olduğu şube sayısı bir yılda 3 adet artarak 159'a çıkmış, irtibat bürosu sayısı 2013'ün ilk yarısında, geçen yılın aynı dönemine göre 5 adet artarak 72'ye yükselmiştir. İki aracı kurum yılın ikinci çeyreğinde ilk şubelerini açarken

son bir yıl içinde üçer şubelerini kapatan yine iki aracı kurum bulunmaktadır. İrtibat bürosuna sahip kurum sayısı ilgili dönemde 2 adet artış göstermiş, kaldırılacak işlemlerde uzmanlaşmış 4 aracı kurum son bir yıl içinde ilk irtibat bürolarını açarken 2 aracı kurum irtibat bürolarının tamamını kapatmış-

tır. Kaldıraçlı işlem-alım satım hizmeti veren aracı kurumların irtibat bürosu sayısı son bir yıl içinde toplamda 10 adet artmıştır.

İNTERNET İŞLEMLERİ

Haziran 2013 itibariyle, fiziki erişim noktaları dışında interneti kullanarak yatırımcılara ulaşan aracı kurum sayısı 4 adet artarak 72'ye yükselmiştir. Bu artış, piyasaya yeni giren kaldıraçlı işlem yapan aracı kurumlardan ve yılın ikinci çeyreğinde faaliyete giren yeni bir aracı kurumdan kaynaklanmaktadır.

Bu bölümdeki veriler, bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda hesabı olabileceği göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. 2013 Haziran ayı sonunda 69 kurum hisse senedi, 8 aracı kurum SGMK kesin alım-satım, 50 aracı kurum VOB, 44 aracı kurum varant ve 17 aracı kurum kaldıraçlı alım satım işlemleri için internet kanalından hizmet sunmuştur.

İnternette hisse senedi alım satım işlemi yapan yatırımcı sayısı bir yılda %6 azalarak 257.000 kişiye inmiştir. Yine de işlem hacmi aynı dönemde %13 artış göstererek 190 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde VOB işlem hacmi %14 azalarak 129 milyar TL'ye, yatırımcı sayısı ise %3 düşüşle 5.626 kişiye inmiştir.

İnternet üzerinden gerçekleştirilen varant işlem hacmi bir yılda %34 artarak 2 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Aynı dönemde yatırımcı %66 artarak 10 bin kişiyi aşmıştır.

İnternette yapılan işlemlerde en fazla artış, kaldıraçlı alım satım işlemlerinde yaşanmıştır. İşlem yapan yatırımcı sayısı ve işlem sayısı iki katının üzerinde artış gösterirken işlem hacmi bir önceki yılın aynı dönemine göre 3 kate yakın artarak 796 milyar TL'yi bulmuştur.

ÇAĞRI MERKEZİ İŞLEMLERİ

Haziran 2013 sonu itibariyle 16 aracı kurumun çağrı merkezi verileri derlenmiştir. Bir

İnternet İşlemleri

	2012/06	2013/06	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	68	72	5.9%
Hisse Senedi			
Yatırımcı Sayısı	272,793	257,183	-5.7%
İşlem Sayısı	26,497,881	22,996,687	-13.2%
Hacim (Mn. TL)	167,823	189,601	13.0%
SGMK Kesin Alım-Satım			
Yatırımcı Sayısı	87	47	-46.0%
İşlem Sayısı	466	307	-34.1%
Hacim (Mn. TL)	2.7	1.5	-44.4%
VOB			
Yatırımcı Sayısı	5,768	5,626	-2.5%
İşlem Sayısı	3,600,533	3,099,648	-13.9%
Hacim (Mn. TL)	149,905	128,510	-14.3%
Varant			
Yatırımcı Sayısı	6,279	10,393	65.5%
İşlem Sayısı	546,125	895,235	63.9%
Hacim (Mn. TL)	1,465	1,964	34.1%
Kaldıraçlı İşlemler			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	4,456	9,524	113.7%
İşlem Sayısı	2,608,434	5,979,452	129.2%
Hacim (Mn. TL)	274,505	795,676	189.9%
Kaynak: TSPAKB			

Çağrı Merkezi İşlemleri

	2012/06	2013/06	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	15	16	13.3%
Hisse Senedi			
Yatırımcı Sayısı	13,167	16,670	26.6%
İşlem Sayısı	204,746	265,992	29.9%
Hacim (Mn. TL)	2,299	2,909	26.5%
SGMK Kesin Alım-Satım			
Yatırımcı Sayısı	24	22	-8.3%
İşlem Sayısı	41	132	221.9%
Hacim (Mn. TL)	2.3	0.9	-60.9%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
Yatırımcı Sayısı	223	308	38.1%
İşlem Sayısı	6,386	15,773	146.9%
Hacim (Mn. TL)	689	1,771	157.0%
Varant			
Yatırımcı Sayısı	239	756	216.3%
İşlem Sayısı	3,114	7,760	149.2%
Hacim (Mn. TL)	6.8	85.8	1161.8%
Kaldıraçlı İşlemler			
Yatırımcı Sayısı	231	154	-33.3%
İşlem Sayısı	4,297	2,661	-38.1%
Hacim (Mn. TL)	431	2,403	457.5%
Kaynak: TSPAKB			

yıl içinde 2 aracı kurumun çağrı merkezi faaliyete geçerken 1 aracı kurum çağrı merkezi işlemlerini durdurmuştur.

Bununla birlikte, 2008 yılından önce bu faaliyetleri ile ilgili bilgileri sağlayan bir aracı kurum, 2008 yılından bu yana ilgili verileri Birliğimize sunamamaktadır. Dolayısıyla, yatırımcıların çağrı merkezi yoluyla hizmet alabileceği kurum sayısı aslında 17'dir.

Alternatif dağıtım kanalları arasında yer alan çağrı merkezi, bu kanalı kullanan yatırımcı sayısı ve işlem hacmi bakımından internetin gerisinde kalmaktadır. Toplam işlem hacimlerinde çağrı merkezinin payı %1'in altındadır.

Bu bölümde veriler incelenirken, internet işlemlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda hesabı olabileceği göz önüne alınmalıdır.

2013'ün ilk yarısında 16 aracı kurumun çağrı merkezinden, 16.670 yatırımcı, 2,9 milyar TL'lik hisse senedi işlemi yapmıştır. Bir önceki yılın aynı ayına göre, çağrı merkezi kanalıyla işlem yapan yatırımcı sayısı ile birlikte işlem sayısı ve işlem hacmi de %30'a yakın artış göstermiştir.

2013 Haziran döneminde vadeli işlem hacmi 1,5 katı artış yaşayarak 1,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu durum, 2 aracı kurumun bu kanaldan gerçekleşen işlemlerindeki belirgin artışı yansıtmaktadır.

Üç aracı kurumda çağrı merkezi üzerinden yapılan tahvil-bono işlemlerinin toplamı 900.000 TL'de kalmıştır. Bu kanaldan yapılan SGMK işlemlerinde yıllık bazda göze çarpan %61'lik gerileme, çağrı merkezi hizmetini durduran bir aracı kurumdan kaynaklanmaktadır.

Çağrı merkezi üzerinden kaldıraçlı alım satım işlemi sunan yalnızca tek bir aracı kurum bulunmaktadır. Bu kurumun sağladığı hizmeti kullanan 154 yatırımcı 2013'ün ilk yarısında 2,4 milyar TL'lik işlem hacmi gerçekleştirmiştir. Nispeten yeni sayılan kaldıraçlı işlemlere artan ilginin, çağrı merkezi işlemlerine de yansdığı görülmektedir.

ÇALIŞAN PROFİLİ

Aracı kurumlarda çalışan sayısı Haziran 2013 sonunda, geçen yılın aynı dönemine göre 181 kişi artarak 5.395 kişiye yükselmiştir. Piyasaya yeni giren ve kaldıraçlı işlemlerde uzmanlaşan kurumların işe alımlarıyla, sektördeki çalışan sayısı 2008'in üçüncü çeyreğinden bu yana en yüksek seviyeye çıkmıştır. Kurum başına ortalama çalışan sayısı 56 iken sektörde çalışanların %60'ı erkektir.

Aracı Kurumların Toplam Çalışan Sayısı		
	2012/06	2013/06
Kadın	2,081	2,152
Erkek	3,133	3,243
Toplam	5,214	5,395
Kaynak: TSPAKB		

Çalışanların Departman Dağılımı

Karşılaştırılan dönemler arasında çalışanların departman dağılımında önemli değişimler yaşanmamıştır.

2013 Haziran ayı sonunda merkez dışı birimlerde çalışanlar, toplam çalışanların üçte birini oluşturmaya devam etmiştir. Bu çalışanlar ağırlıklı olarak şubeler-

Departmanlara Göre Çalışanlar	Çalışanların Dağılımı		Ortalama Çalışan Sayısı	
	2012/06	2013/06	2012/06	2013/06
Merkez Dışı*	30.8%	29.3%	5.5	5.4
Şube	18.7%	17.4%	6.2	5.9
Acente	7.1%	6.3%	-	-
İrtibat Bürosu	5.0%	5.6%	3.3	4.2
Mali ve İdari İşler	15.4%	15.1%	8.7	8.5
Broker	5.0%	4.7%	3.9	3.3
Dealer	7.3%	7.1%	6.0	6.0
Yurtiçi Satış	7.7%	8.9%	5.9	8.2
Araştırma	4.5%	4.4%	4.5	4.4
İç Denetim-Teftiş	3.4%	3.3%	1.9	1.8
Hazine	2.1%	2.2%	3.2	2.9
Bilgi İşlem	4.4%	4.8%	2.9	3.5
Kurumsal Finansman	3.1%	3.3%	4.6	5.4
Portföy Yönetimi	1.0%	1.0%	2.4	2.4
Yurtdışı Satış	3.4%	3.4%	3.8	4.7
İnsan Kaynakları	1.1%	1.1%	1.6	1.7
Diğer	10.8%	11.3%	6.3	7.0

*Ortalama çalışan sayısına acente şubeleri dahil edilmemiştir.

Kaynak: TSPAKB

de istihdam edilmektedir.

2013'ün ilk yarısında, geçen yılın aynı dönemine göre en belirgin değişim 1,2 puanlık artış ile yurtiçi satış departmanında yaşanmıştır. Kaldıraçlı işlem faaliyeti sunan aracı kurum sayısındaki artışla birlikte, bu kurumların yurtiçi satış departmanında çalışan personel istihdamını arttırmaları, yükselişte etkili olmuştur. Öte yandan, banka şubelerinde aracı kurum bordrosunda çalışan personel sayısının toplamdaki payı gerileyerek %6'ya düşmüştür.

Çalışanların Eğitim Durumu

Çalışanların Eğitim Durumu		
	2012/06	2013/06
Doktora	0.3%	0.6%
Yüksek Lisans*	13.5%	13.7%
Lisans	60.1%	60.1%
Yüksekokul	5.9%	7.4%
Lise	15.9%	14.4%
Ortaokul	1.9%	1.7%
İlkokul	2.4%	2.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Sektör çalışanlarının %84'ü yüksekokul ve üzeri eğitim seviyesine sahiptir. Birliği-mizin derlediği verilere göre sektör çalışanlarının %0,6'sı (30 kişi) doktora diplomasına sahiptir. Yüksek lisans derecesine sahip çalışanlar toplamın %14'ünü oluşturmaktadır. 2013 yılının ilk altı ayında, bir önceki yıla göre eğitim seviyesinin yükseldiği göze çarpmaktadır. İlgili dönemler arasında yüksek lisans ve doktora derecesine sahip çalışanların payı yarım puan artarken lise ve altı mezuniyet derecesine sahip çalışanların oranı 2 puan düşmüştür.

Çalışanların Yaş Dağılımı

Çalışanların Yaş Dağılımı		
	2012/06	2013/06
18-25	5.7%	6.8%
26-30	18.4%	17.9%
31-35	21.1%	19.8%
36-40	25.2%	24.2%
41-45	18.1%	19.2%
46-50	7.6%	8.0%
51-55	2.6%	2.8%
56-60	0.7%	0.7%
61+	0.6%	0.6%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurum çalışanları yaş dağılımı bazında incelendiğinde çalışanların en fazla olduğu grup %24 pay ile 36-40 yaş aralığıdır. Ardından, %20 pay ile 31-35 yaş grubu gelmektedir. Sektörde son bir yılda personel sayısındaki artışın,

ağırlıklı olarak 18-25 yaş aralığındaki çalışanlarla sağlandığı görülmektedir. Bununla birlikte, 41 ve üzeri yaş grubu personelin toplamdaki payı ise 2 puana yakın artışla %31'e yükselmiştir.

Çalışanların İş Tecrübesi

Çalışanların İş Tecrübesi (Yıl)		
	2012/06	2013/06
0-2	8.0%	9.7%
3-5	11.3%	12.0%
6-10	19.6%	20.0%
11-15	23.5%	20.8%
16-20*	21.5%	21.0%
21-25	11.6%	11.8%
26-30	3.0%	3.3%
31+	1.5%	1.4%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurum çalışanlarının iş tecrübesi bazında dağılımında, personelin %58'inin 10 yıl üzeri tecrübeye sahip olduğu görülmektedir. Ancak, son bir yıl içinde 10 yıl üzeri tecrübeye sahip çalışan sayısının

toplamdaki payı 3 puan azalırken 10 yıl altında deneyime sahip çalışanlarının payı yükselmiştir.

Sektöre yeni girişi ifade eden 0-2 yıl tecrübeli çalışanların payındaki artış 2011 yılından bu yana devam etmektedir. Son bir yılda bu grubun payı 2 puan artışla %10'a yaklaşmıştır. Bu dönemde gözlenen artış, kaldıraçlı işlem hizmeti sunan aracı kurumların kuruluş ve sonrasında satış-dağıtım kanallarını genişletmelerinde ağırlıklı olarak genç personele yer vermesinden kaynaklanmaktadır. 3-5 yıl tecrübeye sahip genç çalışan sayısı da aynı dönemde %12'ye yükselmiştir. 11-20 yıl aralığında tecrübeye sahip olan personelin toplamdaki payı ise 3 puan düşüşle %42'ye gerilemiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Raporumuzda aracı kurum sektörünün 2013 yılının ilk yarısındaki faaliyetleri, önceki yılın aynı dönemiyle kıyaslanarak değerlendirilmiştir.

Yılın ilk altı ayında aracı kurumların pay piyasası işlem hacmi bir önceki yılın aynı dönemine göre %33 artış göstererek 850 milyar TL'ye ulaşmıştır. Piyasada işlemlerin yaklaşık yarısı ilk 10 aracı kurum tarafından gerçekleştirilmiştir. Yurtiçi bireysel yatırımcıların pay piyasası işlemlerindeki ağırlığının azalmasıyla yerli yatırımcıların payı bir yıl önceye göre 2.5 puanlık düşüşle %80'e gerilemiştir. Pay piyasasındaki

işlemlere departman bazında bakıldığında internet işlemlerinin toplamdaki payının son bir yılda düşüş göstererek %22'ye indiği dikkat çekmektedir. Yabancı yatırımcıların işlem payının artmasıyla beraber internet işlemlerinin payı gerilemektedir. Yine de işlemlerin ağırlıklı kısmı internet üzerinden yapılmaya devam etmektedir.

Yılın ilk yarısında Borsa İstanbul'da 5,1 milyar TL'lik varant işlemi kaydedilmiştir. Bu işlemlerin %45'i yerli bireysel yatırımcılar, %39'u ise piyasa yapıcılığı kapsamında yurt dışı kurumlar ile gerçekleştirilmiştir.

Toplam VOB işlem hacmi 2013'ün ilk altı ayında %10 artış ile 462 milyar TL'ye yükselmiştir. Aracı kurumların VOB işlem hacmi ise geçen yılın aynı dönemine göre %7 yükselerek 400 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aracı kurumlar tarafından gerçekleştirilen işlemlerin %79'u yurt içi yatırımcılar, %21'i yabancı yatırımcılar tarafından kaydedilmiştir. Yurtdışı yatırımcıların toplamdaki payı 2007 yılından bu yana ilk kez %20'nin üzerine çıkmıştır. Buna paralel şekilde yerli yatırımcılara hitap eden internet işlemlerinin payındaki düşüş de dikkat çekmektedir. Yine de, internet işlemleri departmanlar arasında birinci sıradadır.

2013 Haziran ayı sonu itibariyle banka ve aracı kurumlarca yapılan SGMK kesin alım-satım işlemleri %62 artışla 1,2 trilyon TL'yi aşarken repo-ters repo işlemleri %12 gerileyerek 6,4 trilyon TL'nin altına inmiştir. VOB işlemlerinin aksine, aracı kurumların SGMK işlemlerindeki payı daha düşüktür. Kesin alım-satım işlemlerinin %6, repo-ters repo işlemlerinin ise %10'u aracı kurumlar tarafından yapılmaktadır.

Kaldıraçlı işlemlerde yerli yatırımcılar yılın ilk yarısında işlemlerin %95'ini üretmiştir. Haziran sonu itibariyle 2 trilyon TL işlem hacmi gerçekleşmiş, bu hacmin %58'i yerli bireysel yatırımcılar, %37'si kurum portföyleri tarafından yapılmıştır. Aracı kurumların kendi portföylerine korunma amaçlı işlemler yapmalarından ve likidite sağlayıcılara yönlendirdikleri işlemler nedeniyle yerli kurumların payı yüksek seyretmektedir. Kaldıraçlı işlemlerde internetin payı ise, pay piyasası ve VOB'daki düşüşün aksine artış göstererek %40'a yaklaşmıştır.

2013'ün ilk yarısında kurumsal finansman faaliyet-

leri özellikle tahvil ihracı tarafında canlı kalmaya devam etmiş, 146 tahvil ihracı gerçekleşmiştir. Diğer yandan Haziran sonu itibariyle Pegasus ve Halk GYO gibi büyük halka arzlar ve bir borsa yatırım fonuyla birlikte toplam 12 adet birincil halka arz gerçekleşmiş, bir işlem iki aracı kurum tarafından eş lider olarak tamamlanmıştır.

Aracı kurumlar tarafından portföyü yönetilen yatırımcı sayısı, yılın ilk altı ayında, geçen yılın aynı dönemine göre %25 artış gösterirken, toplam portföy büyüklüğünde de %24 büyümeye kaydedilmiştir. Portföy yönetim hizmeti alan bireysel yatırımcı sayısı %28, bu yatırımcıların yönetilen portföy büyüklükleri %51 artış göstermiştir. Portföy yönetim şirketlerindeki bireysel yatırımcı sayısı ise bir yıl içinde %43 artmış, yönetilen toplam portföy ise %28 büyüyerek 65 milyar TL'ye ulaşmıştır. Portföy yönetim şirketlerinin yönettiği portföy büyüklüğü, aracı kurumların yönettiği portföyün 14 misline yakındır.

Karşılaştırılan dönemler arasında kredi kullanan müşteri sayısı 10.700 kişiden 10.470 kişiye inerken, kullandırılan kredi bakiyesi %23 artışla 1,1 milyar TL'yi geçmiştir.

2013'ün ilk altı aylık döneminde aracı kurumların şube sayısı 3 adet artarak 159'a, irtibat bürosu sayısı ise 5 adet artışla 72'ye çıkmıştır. Aynı dönemde kaldıraçlı işlem hizmeti veren aracı kurumların irtibat bürosu sayısı toplamda 10 adet artmıştır. Bu dönemde sayısı 6.442 olan banka şubeleri ile beraber, merkez dışı birim sayısı toplamda 6.995'e yükselmiştir.

Aracı kurum sektöründe çalışan sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 181 kişi artarak 5.395 kişiye yükselmiştir. Artışta, kaldıraçlı alım-satım hizmeti sunan aracı kurumların ağırlıklı olarak yurtiçi satış ve irtibat bürolarındaki istihdam etkili olmuştur.

Bora Eralp
beralp@tspakb.org.tr

ARACI KURUMLARIN 2013/06 DÖNEMİ FİNANSAL VERİLERİ

Raporumuzda 2012 ve 2013 yılının ilk altı ayına ilişkin 96 aracı kuruma ait solo bilanço ve gelir tablosu verileri karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır.

Birliğimiz, aracı kurumların kamuya açıkladıkları özet finansal tabloların yanı sıra, bu tablolara ilişkin detaylı verileri de derlemektedir. Birliğimiz tarafından hazırlanan ve Nisan 2010'da yayınlanan Aracı Kurum Finansal Tablo Hazırlama Rehberi doğrultusunda düzenlenen detay ve özet tablolar arasında ufak farklılıklar mevcuttur. Ancak raporumuzda, uygulama birliği açısından daha sağlıklı bulunduğundan, çeşitli tablolar detaylı veriler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu, Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarındaki değişiklikler ışığında yatırım kuruluşlarının finansal tablo formatlarına ilişkin olarak Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği yayınlamıştır. Bununla beraber bazı kalemlerin tanımları değişmiş, yeni alt başlıklar eklenmiştir. 2013/06 döneminde derlenen veriler yeni formatta toplanmışken 2012/06 verileri eski formatta sunulmaktadır.

BİLANÇO ANALİZİ

VARLIKLAR

30 Haziran 2013 itibariyle aracı kurum sektörünün toplam varlıkları, bir önceki yılın aynı dönemine göre %33 artarak, 12,3 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Likit bir yapıya sahip olan sektörün bilançosunda toplam varlıkların %93'ünü dönen varlıklar oluşturmaktadır.

Dönen Varlıklar

Sektör varlıklarının %52'sini nakit ve nakit benzeri varlıklar oluşturmaktadır. 2012 yılının aynı dönemine göre %34 oranında artış gösteren bu varlıkların toplam değeri 6,3 milyar TL'dir. Nakit ve nakit

benzeri varlıklar, aracı kurumların kendi hesaplarına yaptıkları vadeli ve vadesiz mevduat, yatırım fonu, ters repo ve para piyasası işlemleri ile müşterilerine ait varlıkları içermektedir. Nakit ve nakit benzeri varlıkların %88'ini vadeli mevduatlar oluşturmaktadır. Bu vadeli mevduatların %68'i iki aracı kuruma aittir.

Aracı kurumların yatırım amacıyla ellerinde bulundukları varlıkları gösteren kısa vadeli finansal yatırımların toplam varlıklardaki payı %10'dur. Haziran 2013 sonu itibariyle kısa vadeli finansal yatırımlar yıllık bazda %67 artarak 1,2 milyar TL olmuştur. Özel kesim tahvil ve bonolarında yaşanan %116'lık artış, kısa vadeli finansal yatırımlarda yaşanan artışın ana nedenidir.

Nakit ve nakit benzeri varlıklar ile finansal yatırımlar beraber değerlendirildiğinde sektörün portföy dağılımı incelenebilmektedir. 30 Haziran 2013 itibariyle aracı kurumların toplam portföyü bir önceki yılın aynı dönemine göre %41 artış göstererek 7,5 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Bu artışın çoğunluğu repo ve mevduatın yıllık bazda %37 artmasından kaynaklanmaktadır.

Repo ve mevduattan sonra 2013 yılının ilk altı ayında aracı kurum portföylerinde en çok artış gösteren, hisse senetleridir. Bir aracı kurum iştirak satışı için sözleşme imzalamış dolayısıyla bu iştirakini duran varlıklardan dönen varlıklara geçirmiştir. Bu etkiyle beraber hisse senetleri geçen yılın aynı dönemine göre %166 artarak 404 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu tutar Borsa İstanbul'da işlem gören hisse senetlerinin toplam değerinin %0,25'ine (binde 2,5) işaret etmektedir. Geçen yılın aynı döneminde bu oran %0,12 (binde 1,2) idi.

Özel sektör borçlanma araçlarının ihracında yaşanan artışın etkisiyle, bu araçların aracı kurumların portföyünde bulunan tutarı 2010 yılı sonundan bu yana artmaktadır. 2013 yılının ilk altı ayında aracı kurum portföylerinde yer alan özel sektör borçlanma araç-

Aracı Kurumların Portföy Dağılımı

Yatırım Araçları	30/06/2012	30/06/2013	% Değişim	30/06/2012	30/06/2013
	Mn. TL	Mn. TL		% Dağılımı	% Dağılımı
Repo ve Mevduat	4,564.5	6,234.6	36.6%	85.9%	83.1%
Kamu SGMK	375.4	513.3	36.7%	7.1%	6.8%
Özel SGMK	102.4	221.5	116.4%	1.9%	3.0%
Hisse Senedi	152.3	404.4	165.5%	2.9%	5.4%
Diğer	116.9	131.0	12.1%	2.2%	1.7%
Toplam	5,311.4	7,504.8	41.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

ları yıllık bazda %116 artış göstererek 222 milyon TL olmuştur.

Aracı kurumların kendi portföylerine yaptığı hisse senedi işlem hacmi, dönem boyunca elde tuttukları ortalama hisse senedi portföy büyüklüğüne orantılandığında, kurumların hisse senetlerini ortalama ne kadar süre elde tuttuğu hesaplanabilmektedir. Aracı kurum sektörünün 2013 yılının ilk yarısında hisse senedi portföy değeri ortalaması, elde tutulan or-

talama portföy değeri olarak kabul edildiğinde, bu portföy 279 milyon TL olarak bulunmaktadır. Diğer taraftan aracı kurumlar aynı dönemde kendi portföylerine 37 milyar TL'lik hisse senedi işlemi yapmıştır. Bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, aracı kurumların ilk altı ayda kendi portföylerinin 133 katı kadar işlem yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Portföy için yapılan işlemin hem alım hem de satım tarafı olduğu göz önünde bulundurulursa, ilgili dönemde hisse senedi portföylerinin 66 defa el değiştirdiği

Aracı Kurum Sektörünün Bilançosu

Varlıklar	30/06/2012	30/06/2013	% Değişim	30/06/2012	30/06/2013
	Mn. TL	Mn. TL		% Dağılımı	% Dağılımı
I. DÖNEN VARLIKLAR	8,449.3	11,431.2	35.3%	90.8%	92.9%
Nakit ve Nakit Benzerleri	4,742.9	6,340.1	33.7%	51.0%	51.5%
Finansal Yatırımlar (Kısa Vadeli)	718.2	1,198.6	66.9%	7.7%	9.7%
Ticari Alacaklar (Kısa Vadeli)	2,849.5	3,623.3	27.2%	30.6%	29.5%
Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Al.(KV)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Diğer Alacaklar (Kısa Vadeli)	96.1	145.2	51.1%	1.0%	1.2%
Diğer Dönen Varlıklar	-	52.3	A.D.	A.D.	0.4%
Türev Araçlar	-	23.9	A.D.	A.D.	0.2%
Peşin Ödenmiş Giderler	-	24.7	A.D.	A.D.	0.2%
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	42.6	11.0	-74.3%	0.5%	0.1%
Satış Ama. Elde Tutulan Duran Var.	0.0	12.0	A.D.	0.0%	0.1%
II. DURAN VARLIKLAR	856.7	871.3	1.7%	9.2%	7.1%
Ticari Alacaklar (Uzun Vadeli)	0.3	1.1	249.3%	0.0%	0.0%
Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Al.(UV)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Diğer Alacaklar (Uzun Vadeli)	15.3	23.6	54.2%	0.2%	0.2%
Finansal Yatırımlar (Uzun Vadeli)	597.1	571.5	-4.3%	6.4%	4.6%
Türev Araçlar	-	0.0	A.D.	A.D.	0.0%
Özkaynak Yön. Değerlenen Yat.	65.1	69.2	6.2%	0.7%	0.6%
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	7.2	4.6	-36.5%	0.1%	0.0%
Maddi Duran Varlıklar	128.4	135.4	5.5%	1.4%	1.1%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	18.1	29.3	62.2%	0.2%	0.2%
Peşin Ödenmiş Giderler	-	6.7	A.D.	A.D.	0.1%
Ertelenmiş Vergi Varlığı	23.5	29.8	26.8%	0.3%	0.2%
Diğer Duran Varlıklar	1.8	0.2	-91.5%	0.0%	0.0%
TOPLAM VARLIKLAR	9,306.1	12,302.1	32.2%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamlı Değil

hesaplanmaktadır. Bir diğer ifadeyle, 2013 yılının ilk altı ayında aracı kurumlar hisse senedi portföylerini ortalama olarak 2,7 gün ellerinde tutmuştur. Bu süre 2012 yılının aynı döneminde 2 gün idi.

Haziran 2013 itibariyle aracı kurumların toplam varlıklarının %30'unu kısa vadeli ticari alacaklar oluşturmuştur. Dönem sonu itibariyle 3,6 milyar TL olan bu hesapta, takas ve saklama merkezi (1,3 milyar TL) ile kredili müşterilerden alacaklar (1,1 milyar TL) ön plana çıkmaktadır. 2013 yılının ilk yarısında sektörün müşterilerine kullandığı kredi bakiyesi artış göstermiştir. Buna paralel olarak kredili müşterilerden alacaklar %21 yükselmiştir. Müşterilere kullandırılan kredinin %40'ı iki aracı kurum tarafından açılmıştır. Bir diğer önemli kalemler olan takas ve alacaklarını kapsayan müşterilerden alacaklar ise %19 azalarak 904 milyon TL'ye düşmüştür.

Türev araçlar kalemi 2013/06 döneminden önce kullanılan finansal tablo formatında kısa vadeli finansal yatırımlar altında takip edilmekteydi. 2013/06'dan itibaren geçerli olan şablonda türev araçlar kalemi bu kalemin içerisinde ayrıştılarak ayrı bir bilanço kalemi olarak tanımlanmıştır. 2012/06'da kısa vadeli finansal yatırımların altında takip edilen türev araç yatırımları 38 milyon TL idi. Türev araçlar kalemi bu dönem 52 milyon olarak gerçekleşmiştir.

Diğer dönen varlıklar kalemi bir önceki döneme %74 azalarak 11 milyon TL olmuştur. Eski şablonda peşin ödenmiş giderler ve cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar diğer dönen varlıklar kaleminin alt kalemleri idi. Yeni şablonda bu kalemler de ayrıca takip edilmeye başlanmıştır. Peşin ödenmiş giderler 2012 yılının ilk altı ayında 4 milyon TL 2013 yılının ilk altı ayında ise 24 milyon TL, cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar 2012 yılının ilk altı ayında 20 milyon TL 2013 yılının ilk altı ayında ise 25 milyon TL olmuştur.

Duran Varlıklar

Karşılaştırılan dönemler arasında %2 artış gösteren duran varlıklar 871 milyon TL'ye ulaşmışsa da toplam varlıklar içindeki payı 2 puanlık düşüşle %7'ye inmiştir.

Duran varlıkların en önemli kalemi, Haziran 2013 itibariyle toplam varlıklar içinde %5 paya sahip olan uzun vadeli finansal yatırımlardır. Aracı kurum sektörünün uzun vadeli finansal yatırımları 2012 yılının aynı dönemine göre %4 azalarak 572 milyon TL'ye gerilemiştir.

31 Haziran 2013 itibariyle aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımlarının %53'ünü hisse senetleri oluşturmaktadır. 305 milyon TL'lik bu tutarın ağırlıklı kısmı iştirak hisselerini içermekte olup toplam tutarın yarısından fazlasına tek bir aracı kurum sahiptir.

2013 yılının ilk altı ayında Borsa İstanbul veya Takasbank'ta teminat olarak bulundurulmuş uzun vadeli kamu kesimi sabit getirili menkul kıymet portföyünde artış olmuştur. Uzun vadeli kamu kesimi sabit getirili menkul kıymetler 2013 Haziran ayı sonu itibariyle yıllık bazda %28 artmış ve 29 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu artışta iki aracı kurumun yaptığı yatırımlar ön plana çıkmaktadır. Diğer taraftan, özel sektör borçlanma araçlarına yapılan uzun vadeli yatırımlar 3,4 milyon TL'den 1,1 milyon TL'ye inmiştir. Kısa ve uzun vadeli finansal yatırımlar birlikte ele alındığında, kısa vadeli yatırımlar arasında SGMK'ların, uzun vadeli yatırımlar arasında ise iştirak hisse senetlerinin ağırlıklı olarak bulunduğu görülmektedir.

Duran varlıkların altındaki bir diğer kalemler olan öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar, 2013/06 itibariyle %6 artışla 69 milyon TL olmuştur. Bu kalemlerdeki artış, 2013 yılı içinde bir aracı kurumun yeni

Aracı Kurumların Uzun Vadeli Finansal Yatırımları

	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
Yatırım Araçları	Mn. TL	Mn. TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senetleri*	358.1	304.9	-14.9%	60.0%	53.3%
Kamu SGMK	22.9	29.3	28.2%	3.8%	5.1%
Özel SGMK	3.4	1.1	-66.9%	0.6%	0.2%
Diğer*	212.7	236.2	11.0%	35.6%	41.3%
Toplam	597.1	571.5	-4.3%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamli Değil

iştirak edinmesinden kaynaklanmıştır. Toplam varlıkların %1,1'ini oluşturan maddi duran varlıklar ise yıllık bazda %6 artarak 135 milyon TL'ye ulaşmıştır. Diğer duran varlıklar kaleminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre görülen azalış bir aracı kurumun iştirak satışından kaynaklanmaktadır.

YÜKÜMLÜLÜKLER

Haziran 2013 itibariyle sektörün kısa vadeli yükümlülükleri yıllık bazda %43 artarak 9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Karşılaştırılan dönemlerde sektörün borçlar toplamının aktif büyüklüğüne oranı %70'den %74'e çıkmıştır. Özkaynaklar ise 2,9 milyar TL'den 3,1 milyar TL'ye yükselmiştir.

Kısa Vadeli Yükümlülükler

Aracı kurumların kısa vadeli yükümlülükleri Haziran 2012'de 6 milyar TL iken, Haziran 2013'te 9 milyar TL'ye yükselmiştir. Yaklaşık 6 milyar TL'ye ulaşan kısa vadeli borçların tamamına yakını para piyasasına borçlar oluşturmakta olup, bu tutarın %70'i iki aracı kuruma aittir. Bu aracı kurumların bilançolarına daha ayrıntılı bakıldığında, para piyasasından borçlanıp TL ve döviz mevduat ile vadeli işlemler ve kaldıraçlı işlemlere yöneldikleri gözlemlenmektedir.

Haziran 2013 itibariyle diğer finansal yükümlülükler geçen yılın aynı dönemine göre %77 azalarak 10 milyon TL'ye gerilemiştir. Bu azalmanın nedeni yeni şablon uyarınca türev araçlar kaleminin artık burada takip edilmemesidir. Türev araçlara bu dönem yeni bir başlık olarak finansal tabloda yer verilmiştir. 2012/06'da 38 milyon olan türev araç yatırımı 2013/06'da 65 milyon TL olmuştur.

Kısa vadeli ticari borçlar, toplam yükümlülükler içerisinde %26 ağırlık ile finansal borçlardan sonra en büyük kalemdir. Kısa vadeli ticari borçlar, Haziran 2013 itibariyle yıllık bazda %31 artmıştır. Kısa vadeli ticari borçların %75'ini müşterilere borçlar oluşturmaktadır. Müşterilerin para piyasasından alacakları, müşterilere repo işlemlerinden doğan borçlar ve takastan alınıp müşteri hesaplarına yansıtılacak olan tutarları gösteren müşterilere borçlar kalemi, geçen yılın aynı dönemine göre %24 artarak 2,4 milyar TL olmuştur. Bu tutarın yarısı

iki aracı kuruma aittir. Kısa vadeli ticari borçların artmasında bir diğer etken de takas ve saklama merkezine olan borçlar kaleminin bir önceki yıla göre %79 artarak yaklaşık 419 milyon TL'ye yükselmesidir. Artış özellikle bir aracı kurumun dönem sonu müşteri pozisyonlarındaki değişimi yansıtmaktadır. Takas ve saklama merkezine borçlar, genel olarak kurumların müşteri hesaplarından alıp Takasbank'a aktaracağı ya da Takasbank'tan alıp müşteri hesaplarına aktaracağı tutarları ifade etmektedir.

Bu dönem yeni şablon gereğince değişen ve yeni eklenen kalemler olmuştur. Kısa vadeli borçlanmalar kalemi eskiden kısa vadeli finansal borçlar kalemiydi. Eski şablonda kısa vadeli finansal borçlar altında kısa vadeli borçlanmalar ve uzun vadeli borçlanma karşılıklarının kısa vadeli kısımları takip edilmekteydi. Yeni şablon ile bu 2 kalem ayrıştırılmıştır.

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar yeni şablonda kullanılmayarak kısa vadeli karşılıklar (kısa vadeli) kaleminde takip edilmektedir. Kısa vadeli karşılıklar kalemi 2013 yılının ilk altı ayında 42 milyon TL olmuştur.

Diğer taraftan diğer yükümlülükler altında takip edilen ertelenmiş gelirler de artık yeni bir başlık olarak finansal tabloda gösterilmektedir.

Uzun Vadeli Yükümlülükler

Aracı kurumların uzun vadeli yükümlülükleri Haziran 2012'ye kıyasla %7 artarak 75 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta uzun vadeli yükümlülüklerin en büyük kalemini oluşturan uzun vadeli karşılıklar kalemi altında yer alan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar ile ertelenmiş vergi yükümlülüğü kalemleri etkili olmuştur. Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar ilgili dönemde %16 artarak 43 milyon TL'ye çıkmıştır.

Haziran 2013 itibariyle 16 milyon TL olarak görünen ertelenmiş vergi yükümlülüğünde artış iki aracı kurumdan kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan, uzun vadeli diğer borçlar bir aracı kurumun ilişkili taraf ile yaptığı ticari olmayan borçlanmanın azalması ile beraber %18 azalarak 1 milyon TL civarında gerçekleşmiştir.

Aracı Kurum Sektörünün Bilançosu

	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
Kaynaklar	Mn. TL	Mn. TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
I. KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	6,333.5	9,080.4	43.4%	68.1%	73.8%
Kısa Vadeli Borçlanmalar	3,753.4	5,685.9	51.5%	40.3%	46.2%
Uzun Vad. Borçlanmanın Kısa Vad. Kısımları	-	0.8	A.D.	A.D.	0.0%
Diğer Finansal Yükümlülükler (Kısa Vadeli)	41.9	9.6	-77.0%	0.5%	0.1%
Ticari Borçlar (Kısa Vadeli)	2,383.0	3,132.5	31.4%	25.6%	25.5%
Diğer Borçlar (Kısa Vadeli)	60.6	68.6	13.1%	0.7%	0.6%
Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. (Kısa Vadeli)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kaps. Borçlar	0.0	36.9	A.D.	0.0%	0.3%
Türev Araçlar	-	64.7	A.D.	A.D.	0.5%
Ertelenmiş Gelirler	-	0.2	A.D.	A.D.	0.0%
Devlet Teşvik ve Yardımları (Kısa Vadeli)	-	0.0	A.D.	A.D.	0.0%
Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü	14.2	16.5	16.2%	0.2%	0.1%
Kısa Vadeli Karşılıklar	12.9	41.7	224.1%	0.1%	0.3%
Çalışanlara Sağ. Fay. İliş. Karş. (Kısa Vadeli)	44.2	-	A.D.	0.0%	A.D.
Diğer Yükümlülükler (Kısa Vadeli)	23.4	23.1	-1.3%	0.3%	0.2%
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Var. İliş. Yük.	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
II. UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	69.5	74.6	7.4%	0.7%	0.6%
Uzun Vadeli Borçlanmalar	11.5	8.3	-28.2%	0.1%	0.1%
Diğer Finansal Yükümlülükler (Uzun Vadeli)	0.1	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Ticari Borçlar (Uzun Vadeli)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Diğer Borçlar (Uzun Vadeli)	4.9	0.7	-84.7%	0.1%	0.0%
Ana Faal. Kon. Dış. Fin. Sek. Faal. Uzun Vadeli	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Türev Araçlar	0.0	-	A.D.	0.0%	A.D.
Ertelenmiş Gelirler	0.0	-	A.D.	0.0%	A.D.
Devlet Teşvik ve Yardımları (Uzun Vadeli)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Uzun Vadeli Karşılıklar	5.5	49.8	808.7%	0.1%	0.4%
Çalışanlara Sağ. Fay. İliş. Karş. (Uzun Vadeli)	36.7	-	A.D.	0.4%	A.D.
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Borçlar	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	9.6	15.8	63.5%	0.1%	0.1%
Diğer Yükümlülükler	1.2	0.0	-99.1%	0.0%	0.0%
III. ÖZKAYNAKLAR	2,903.1	3,147.1	8.4%	31.2%	25.6%
Ödenmiş Sermaye	1,566	1,733.3	10.7%	16.8%	14.1%
Sermaye Düzeltmesi Farkları	297.8	289.3	-2.9%	3.2%	2.4%
Geri Alınmış Paylar	-	-3.4	A.D.	A.D.	0.0%
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)	0.0	0.0	A.D.	0.0%	0.0%
Paylara İlişkin Primler/İskontoları	8.2	8.2	0.0%	0.1%	0.1%
Değer Artış Fonları	207.7	-	A.D.	2.2%	A.D.
Ortak Kontrol Altındaki İşl. Birleşmeleri Etkisi	0.0	-	A.D.	0.0%	A.D.
K/Z Yen. Sınıflandırılacak Bir. Diğ. Kap. Gel./Gid.	-	197.8	A.D.	A.D.	1.6%
K/Z Yen. Sınıflandırılmay. Bir. Diğ. Kap. Gel./Gid.	-	108.6	A.D.	A.D.	0.9%
Yabancı Para Çevirim Farkları	-0.1	-	A.D.	0.0%	A.D.
Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	271.0	295.4	9.0%	2.9%	2.4%
Geçmiş Yıllar Kâr/Zararları	325.2	316.8	-2.6%	3.5%	2.6%
Net Dönem Kârı/Zararı	226.9	198.7	-12.4%	2.4%	1.6%
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	0.0	2.5	A.D.	0.0%	0.0%
TOPLAM KAYNAKLAR	9,306.1	12,302.1	32.2%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamlı Değil

Özkaynaklar

Haziran 2013 itibariyle, aracı kurum sektörünün özkaynakları, karşılaştırılan dönemler arasında %8 artarak 3,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu artışta ödenmiş sermayenin yanı sıra değer artış fonları ve kârdan ayrılan kısıtlanmış yedeklerdeki artış etkili olmuştur. Diğer taraftan, gelir tablosu analizi bölümünde inceleneceği üzere, 2013 yılının ilk altı ayında sektörün net dönem kârı yıllık bazda %12 düşerek 199 milyon TL olmuştur.

SONUÇ

Haziran 2013 itibariyle aracı kurum sektörünün varlıkları, bir önceki yılın aynı dönemine göre %32 artarak 12,3 milyar TL olmuştur. Likit yapılarını korumaya devam eden aracı kurumların toplam varlıklarının %93'ünü dönen varlıklar oluşturmıştır. Toplamda 11,4 milyar TL olan dönen varlıkların 6,3 milyar TL'si nakit ve nakit benzerleridir. Varlık ve yükümlülükler beraber değerlendirildiğinde aracı kurumların para piyasasından borçlanarak banka mevduatı, vadeli işlemler ve kaldıraçlı işlemlere yatırım yaptıkları görülmüştür. Dönem sonu itibariyle 9 milyar TL olan kısa vadeli yükümlülüklerin en büyük kalemi kısa vadeli borçlanmalardır. Yaklaşık 6 milyar TL'ye ulaşan kısa vadeli borçlanmaları %90'ına yakınına para piyasasına borçlar oluşturmaktadır.

Kısa vadeli yükümlülüklerin 3,1 milyar TL'sini oluşturan ticari borçlar, karşılaştırılan dönemler arasında %31 artmıştı. Bu artışta müşterilerin para piyasasında olan alacakları ile takas ve saklama merkezine olan borçlar kaleminin artması etkili olmuştur.

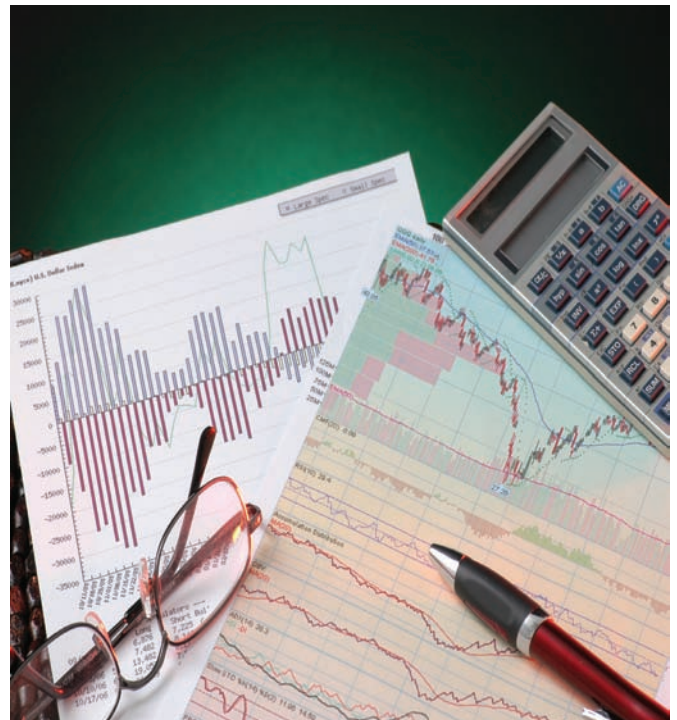
Özkaynaklar aracı kurumların ödenmiş sermayelerini arttırmaları dolayısıyla %8 artarak 2,9 milyar TL'den 3,1 milyar TL'ye çıkmıştır. Karşılaştırılan dönemlerde sektörün kaldıraç oranı 3 puanlık artışla %74'e çıkmıştır.

GELİR TABLOSU ANALİZİ

Daha önce belirtildiği gibi, Birliğimiz aracı kurumların özet mali tablolarının yanı sıra detaylı verilerini de derlemektedir. Detaylı mali tablolar, uygulama birliği sağlaması açısından aracı kurumların verilerini

daha sağlıklı bir biçimde göstermektedir. Bu nedenle gelir dağılımı analizi, bu rakamlar dikkate alınarak yapılmıştır.

Farklı uygulamalar dolayısıyla, gelir tablosu ve detay tablolar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, özet gelir tablosunda brüt kâr (gelir) 673 milyon TL iken, detay tablolar esas alınarak oluşturulan "Gelir Dağılımı" tablosunda bu tutar 683 milyon TL'dir. Brüt Kâr rakamında yaşanan bu fark bir aracı kurumun özet tabloda çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar kalemini detayda kısa vadeli karşılıklar kaleminde takip etmesidir. Diğer taraftan, konsolide finansal tablo hazırlayan aracı kurumların sermaye piyasası dışında finans sektöründe faaliyet gösteren (faktoring, sigorta şirketi gibi) iştiraklerinin faiz, ücret, prim ve komisyon gibi gelirleri/giderleri "Ana Faaliyet Konusu Dışındaki Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kâr/Zarar" kaleminde takip edilmektedir. Ancak bazı kurumların, farklı yorumlamalar sebebiyle, gelir tablosunda bazı hizmet gelirlerini bu kalem altında takip ettiği görülmüştür. Haziran 2013 itibariyle özet gelir tablosunda 131 milyon TL olan bu gelirler, detay tablolarda "hizmet gelirleri" ile "esas faaliyetlerden diğer gelirler" altında gösterilmiştir. Bu tutarın tamamına yakını tek bir kurumdan kaynaklanmaktadır.

Aracı Kurum Sektörünün Gelir Tablosu*

	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
	Mn. TL	Mn. TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER					
Satış Gelirleri (net)	61,164.4	99,253.8	62.3%	A.D.	A.D.
Satışların Maliyeti (-)	-60,664.2	-98,570.3	62.5%	A.D.	A.D.
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar/Zarar	500.2	683.5	36.6%	84.3%	100.0%
Finans Sektörü Faaliyetleri Hasılatı	103.3	0.0	A.D.	17.4%	0.0%
Finans Sektörü Faaliyetleri Maliyeti (-)	-10.0	0.0	A.D.	-1.7%	0.0%
Ana Faal. Konusu Dış. Fin. Sek. Faal. Brüt K/Z	93.3	0.0	A.D.	15.7%	0.0%
BRÜT KAR/ZARAR	593.5	683.5	15.2%	100.0%	100.0%
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-53.8	-64.4	19.6%	-9.1%	-9.4%
Genel Yönetim Giderleri (-)	-453.3	-506.1	11.6%	-76.4%	-74.1%
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-0.3	-0.3	-18.1%	-0.1%	0.0%
Diğer Faaliyet Gelirleri	34.3	25.8	-24.9%	5.8%	3.8%
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-11.5	-13.4	16.2%	-1.9%	-2.0%
FAALİYET KARI/ZARARI	108.8	125.1	14.9%	18.3%	18.3%
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	-	12.1	A.D.	0.0%	1.8%
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler	-	-6.4	A.D.	0.0%	-0.9%
Özkaynak Yöntemiyle Değ. Yatırımların K/Z Paylar	13.1	5.2	-60.6%	2.2%	0.8%
FİNANSMAN GİD. ÖNCESİ FAAL. K/Z	122.0	136.0	11.5%	20.6%	19.9%
Finansman Gelirleri	341.8	267.2	-21.8%	57.6%	39.1%
Finansman Giderleri (-)	-197.9	-168.2	-15.0%	-33.3%	-24.6%
SÜRDÜRÜLEN FAAL. VERGİ ÖNCESİ K/Z	265.9	235.1	-11.6%	44.8%	34.4%
Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Gelir/Gideri	-40.0	-36.4	-9.0%	-6.7%	-5.3%
Dönem Vergi Gelir/Gideri	-37.8	-40.3	6.4%	-6.4%	-5.9%
Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	-2.1	3.9	A.D.	-0.4%	0.6%
SÜRDÜRÜLEN FAAL. DÖNEM K/Z	225.9	198.7	-12.1%	38.1%	29.1%
DURDURULAN FAALİYETLER					
Durdurulan Faaliyetlerin Vergi Sonrası Dönem K/Z	0.4	0.0	A.D.	0.1%	0.0%
DÖNEM KÂRI/ZARARI	226.3	198.7	-12.2%	38.1%	29.5%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamalı Değil

*Dipnotlardan türetilmiştir

GELİR DAĞILIMI

Sektörün gelirleri bir önceki yılın ilk altı ayına göre %15 artarak 683 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta bir aracı kurumun arbitraj işlemlerinden elde ettiği zararın azalmasıyla önceki yıla göre 3 katına

çıkan diğer gelirler etkili olmuştur. Komisyon gelirleri aracı kurumların en önemli gelir kaynağı olmaya devam ederken, toplamdaki payı %52'den %50'ye gerilemiştir. %35 artış gösteren hizmet gelirleri ise toplamdaki payını %21'e çıkarmıştır. Sektörün kurum portföyü işlemlerinden elde ettiği gelir bir önce-

Gelir Dağılımı	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Komisyon Gelirleri	306,263	344,655	12.5%	51.6%	50.4%
Hizmet Gelirleri	105,456	141,813	34.5%	17.8%	20.7%
Kurum Portföyü Kâr/Zararı	159,538	126,212	-20.9%	26.9%	18.5%
Diğer Gelirler	22,640	70,799	212.7%	3.8%	10.4%
Toplam	593,897	683,479	15.1%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

ki döneme kıyasla azalmıştır.

Komisyon Gelirleri

Komisyon gelirlerinin en önemli kalemi hisse senedi komisyon gelirleridir. Komisyon gelirleri, aracı kurumların hisse senedi, SGMK, vadeli işlem sözleşmeleri, yabancı menkul kıymet ve kaldıraçlı işlem sözleşmeleri gibi araçların alım-satımından elde ettikleri komisyonlardan, müşterilere ve acentelere ödenen komisyon iadelerinin düşülmesiyle hesaplanmaktadır. 2013 yılının ilk altı ayında komisyon gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %13 artmıştır. Haziran 2013 itibariyle elde edilen hisse senedi komisyonu yıllık bazda %14 yükselerek 276 milyon TL olmuş ve toplam komisyon gelirleri içerisindeki payı 1 puan yükselmiştir. Karşılaştırılan dönemler arasında hisse senedi işlem hacimlerinde %33 yükseliş yaşanırken komisyon gelirlerindeki yükseliş %14'te kalmıştır. Bu durum sektörün hisse senedi komisyon oranlarındaki azalışa işaret etmektedir. Nitekim, 2012 yılının ilk altı ayında %0.040 (yüzbinde 40) olan efektif komisyon oranının 2013 yılının ilk altı ayında %0.034'e (yüzbinde 34) düştüğü hesaplanmaktadır. Hesaplanan bu efektif komisyon oranının, yatırımcılardan tahsil edilen komisyon oranı olarak değil, aracı kurumlara kalan tutar olarak değerlendirilmesi gerekir.

Komisyon gelirlerinin diğer önemli bileşeni vadeli işlemlerden elde edilen komisyondur. Kuruluşunu izleyen ilk yıllarda işlem hacimlerindeki hızlı yükselişe

paralel olarak türev araçlardan elde edilen komisyonlar hızla artış göstermişti. 2012/06 döneminde 372 milyar TL'ye ulaşan vadeli işlem hacmi 2013 yılının aynı döneminde 399 milyar TL'ye yükselmiştir. İşlem hacmindeki artışın aksine, 2013 yılının ilk altı ayında vadeli işlem komisyon gelirleri yıllık bazda %1 artmıştır. Karşılaştırılan dönemler arasında, vadeli işlemlerdeki efektif komisyon oranı %0.018'den (yüzbinde 18) %0.016'ya (yüzbinde 16) düşmüştür.

Sektör, ilk altı ayda sabit getirili menkul kıymet işlemlerinden bir önceki yılın aynı dönemine göre %28 düşüşle 4,5 milyon TL komisyon geliri elde etmiştir. Yabancı menkul kıymet alım-satım komisyonları bir önceki yıla göre artış göstererek 771.000 TL olarak gerçekleşmiştir.

2011 yılında kaldıraçlı işlemlere başlayan aracı kurumlar, bu işlemlerden elde ettikleri gelirleri genellikle kurum portföyü gelirlerinde göstermektedir. Ancak 7 kurum, bazı kaldıraçlı işlemlerden komisyon da almaktadır. 2013 yılının ilk altı ayında bu 7 kurum toplamda 4,4 milyon TL'lik net komisyon geliri elde etmiştir. Bu kurumlardan bir tanesi bu gelirin yaklaşık yarısını elde etmiştir.

Hizmet Gelirleri

Aracı kurumların bir diğer önemli gelir kaynağı; varlık yönetimi, kurumsal finansman ve yatırım danışmanlığı gibi faaliyetlerden elde edilen hizmet gelirleridir.

Komisyon Gelirleri	30/06/2012	30/06/2013	% Değişim	30/06/2012	30/06/2013
	Bin TL	Bin TL		% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senedi	241,219	275,578	14.2%	78.8%	80.0%
SGMK	6,155	4,452	-27.7%	2.0%	1.3%
Vadeli İşlem	58,685	59,450	1.3%	19.2%	17.2%
Yabancı Menkul Kıymet	203	771	280.3%	0.1%	0.2%
Kaldıraçlı İşlem	0	4,403	A.D.	0.0%	1.3%
Toplam	306,263	344,655	12.5%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Hizmet Gelirleri	30/06/2012	30/06/2013	% Değişim	30/06/2012	30/06/2013
	Bin TL	Bin TL		% Dağılımı	% Dağılımı
Kurumsal Finansman Gelirleri	48,386	72,916	50.7%	45.9%	51.4%
Varlık Yönetimi Gelirleri	18,716	29,672	58.5%	17.7%	20.9%
Diğer Komisyon ve Gelirler	38,354	39,225	2.3%	36.4%	27.7%
Toplam	105,456	141,813	34.5%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Kurumsal Finansman Gelirleri

	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Halka Arz	22,896	46,073	101.2%	47.3%	63.2%
Satın Alma/Birleşme	16,790	16,653	-0.8%	34.7%	22.8%
Ser. Art.-Tem. Dağ.	1,271	1,050	-17.3%	2.6%	1.4%
Diğer Danışmanlık	7,428	9,139	23.0%	15.4%	12.5%
Toplam	48,386	72,916	50.7%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Sektörün hizmet gelirleri 2012 yılının aynı dönemine göre %35 yükselerek 142 milyon TL olmuştur.

Sektörün kurumsal finansman gelirleri yılın altı ayında yıllık bazda %51 artarak 73 milyon TL olmuştur. Bu gelirlerin 46 milyon TL'si halka arzlardan elde edilen gelirleri kapsamaktadır. 2012 yılının ilk altı ayında 16 olan birincil halka arz sayısı 2013 yılının aynı döneminde 13'e düşerken; 68 olan tahvil ihracı sayısı 146'ya yükselmiştir. Halka arz faaliyetlerinden elde edilen gelir yıllık bazda halka arz tutarlarında yaşanan artışla beraber %101 yükseliş göstermiş ve toplam içindeki payını %47'den %63'e arttırmıştır.

Kurumsal finansman gelirlerinin diğer bir önemli kalemi olan şirket satın alma/birleşme gelirleri 2013 yılının ilk altı ayında geçen yılın aynı dönemine göre %1 düşüş göstermiştir. 2012 yılının ilk altı ayında tamamlanan şirket satın alma birleşme projesi sayısı 7 olurken, 2013 yılının ilk altı ayında bu rakam 12'ye yükselmiştir. Tamamlanan proje sayısında artış olmasına rağmen elde edilen gelirin düşmesindeki etken, 2013 yılında tamamlanan projeleri için 2012 yılının ikinci yarısında alınmış olan ön ödemelerdir.

2012/06 döneminde 43 olan sermaye artırımları ve temettü dağıtım işlemlerinin sayısı 2013/06 döneminde 22'ye düşmüştür. Buna paralel olarak bu faaliyetlerden elde edilen gelirler %17 düşüşle 1 milyon TL olmuştur. Öte yandan, 2012/06 döneminde 28 diğer danışmanlık projesi tamamlanmışken, 2013/06 döneminde bu rakam 22'de kalmıştır. Tamamlanan diğer danışmanlık projeleri sayısındaki bu düşüşe rağmen, bu gelirlerde artış görülmektedir.

Hizmet gelirlerine geri dönersek, yatırım fonu yönetimi ve satış komisyonları ile portföy yönetimi komisyonlarından oluşan varlık yönetimi gelirleri karşılaştırılan dönemler arasında %59 yükselmiştir. Aracı kurumların faaliyetlerinin incelendiği bir önceki bö-

lümünden hatırlanacağı üzere, karşılaştırılan dönemler arasında yönetilen portföy büyüklüğü %24 artmıştır. Yönetilen portföy büyüklüğüne kıyasla komisyon gelirlerinin daha hızlı artmasının nedeni yabancı bir aracı kurumun yurt dışında kurulu fonlarını müşterilerine pazarlamasıdır. Bu aracı kurum söz konusu fonların satışına aracılık ederken aldığı komisyon oranlarını arttırmıştır.

Hizmet gelirlerinin bir diğer kalemi olan diğer komisyon ve gelirler başlığı altında, aracı kurumların EFT, virman, saklama ücretleri gibi işlemlerden elde ettikleri komisyonlar ile diğer danışmanlık gelirleri yer almaktadır. Bu gelirler önceki yıla göre %2 artarak 39 milyon TL olmuştur.

Kurum Portföyü Kâr/Zararları

2012 yılının ilk altı ayında 159 milyon TL olan men2012 yılının ilk altı ayında 159 milyon TL olan kurum portföyü gelirleri 2013 yılının aynı döneminde 126 milyon TL'ye gerilemiştir. Düşüşte, vadeli işlemlerden elde edilen gelirlerin azalması etkili olmuştur. 2013 yılının ilk altı ayında özellikle bir aracı kurumun etkisiyle türev işlemlerinden elde edilen gelirler 83 milyon TL'den 18 milyon TL'ye düşmüştür. Diğer taraftan, kaldıraçlı işlem yapan 24 kurumun bu faaliyetinden elde ettiği kâr 91 milyon TL'yi bulmuştur.

2013 yılının ilk altı ayında özel SGMK işlemlerinden yaklaşık 3 milyon TL'lik kâr elde edilmiştir. Özel sektör tahvil alım satımlarında, faizlerde yaşanan dalgalanma sebebiyle özellikle bir aracı kurum bu alım satım işlemlerinden kâr elde etmiştir. Devlet tahvillerinden elde edilen kâr geçen yıla aynı seviyede 4 milyon TL'de kalırken, yatırım fonu işlemlerinden elde edilen kâr 2 milyon TL artarak 5 milyon TL'ye yaklaşmıştır.

Bu dönemde hisse senedi işlemlerinden elde edilen

Kurum Portföyü Kâr/Zararları

	31.06.2012	31.06.2013		31.06.2012	31.06.2013
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Kaldıraçlı İşlemler	55,246	90,832	64.4%	35%	72%
Vadeli İşlemler	83,274	17,586	-78.9%	52%	14%
Hisse Senetleri	8,304	6,014	-27.6%	5%	5%
Yatırım Fonları	2,682	4,943	84.3%	2%	4%
DİBS	4,320	4,423	2.4%	3%	4%
Özel SGMK	-859	2,740	A.D.	-1%	2%
Yabancı Menkul Kıymet	4,812	1,183	-75.4%	3%	1%
Diğer Menkul Kıymetler	1,617	-1,510	A.D.	1%	-1%
Toplam	159,397	126,212	-20.8%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

kâr %28, yabancı menkul kıymet işlemlerinden elde edilen kârda ise %75 düşüş yaşanırken. diğer menkul kıymetlerdeki 1.5 milyon TL'lik zararın tamamına yakını bir aracı kurumun varant işlemlerinden elde ettiği zararı ifade etmektedir.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas faaliyetlerden diğer gelirler, ağırlıklı olarak aracı kurumların müşterilerinden aldıkları faizleri yansıtmaktadır. Faaliyet verilerinin incelendiği bölümde belirtildiği üzere, karşılaştırılan dönem sonları itibarıyla aracı kurumların müşterilerine kullandırdıkları kredi bakiyesi yıllık bazda %23 artmıştır. Ancak, yılın ilk altı ayında müşterilerden kredili işlemler için alınan faiz gelirleri %10 azalarak 73 milyon TL'ye düşmüştür.

Diğer esas faaliyet gelirleri altında, ağırlıklı olarak bir aracı kurumun arbitraj işlemlerinden elde ettiği kâr/zarar bulunmaktadır. Bu aracı kurumun 2013 yılının ilk altı ayında para piyasasından borçlanarak dövizle yatırım yapmak suretiyle gerçekleştirdiği arbitraj işlemlerinden ettiği zarar azalmıştır.

GİDER DAĞILIMI

2013 yılının ilk altı ayında sektörün operasyonel giderleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %12 artarak 571 milyon TL'ye çıkmıştır. Sektörün operasyonel giderlerinin %11'ini oluşturan satış pazarlama giderleri yıllık bazda %17 artarak 65 milyon TL olmuştur. Hisse senedi, SGMK, Takasbank Para Piyasası işlem payları ile takas ve saklama giderlerini içeren işlem payları 2012 yılının ilk altı ayına göre %15 yükselerek 40 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam pazarlama giderlerinin yaklaşık üçte birini oluşturan VOB işlem payları (16 milyon TL), hisse senedi işlem paylarının (9 milyon TL) iki katıdır.

Operasyonel giderlerin %89'unu oluşturan genel yönetim giderleri 2013 yılının ilk altı ayında yıllık bazda %12 artış göstermiştir. Giderlerin %52'sini oluşturan personel giderleri, ücretlerin yanı sıra, çalışanlarla ilgili sigorta, servis, yemek, özel sağlık sigortası gibi yan ödeme ve giderleri de kapsamaktadır. Karşılaştırılan dönemler arasında 5.137 olan ortalama sektör çalışanı sayısı %3.6 artışla 5.321'e yükselmiştir. Yıllık %10 artışla 297 milyon TL'ye ulaşan personel giderlerinde, yapılan enflasyon düzeltmeleri ve artan çalışan sayısı etkili olmuştur. Personel giderlerinin ortalama personel sayısına bölünmesiyle elde edi-

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Müşterilerden Alınan Faiz Gelirleri	81,112	73,081	-9.9%	A.D.	A.D.
Diğer Esas Faaliyet Gelirleri	-58,472	-2,282	-96.1%	A.D.	A.D.
Toplam	22,640	70,799	212.7%	A.D.	A.D.

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamlı Değil

Gider Dağılımı

	30/06/2012	30/06/2013		30/06/2012	30/06/2013
	Bin TL	Bin TL	% Değişim	% Dağılımı	% Dağılımı
Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	55,145	64,633	17.2%	10.8%	11.3%
İşlem Payları	34,468	39,756	15.3%	6.8%	7.0%
Diğer Pazarlama, Satış, Ar-Ge Giderleri	20,677	24,878	20.3%	4.1%	4.4%
Genel Yönetim Giderleri	453,415	506,129	11.6%	89.2%	88.7%
Personel Giderleri	270,054	297,030	10.0%	53.1%	52.0%
Vergi, Resim ve Harç Giderleri	13,026	14,072	8.0%	2.6%	2.5%
Komisyon ve Diğer Hizmet Giderleri	1,699	1,759	3.5%	0.3%	0.3%
Amortisman Giderleri	5,243	4,032	-23.1%	1.0%	0.7%
Üyelik Aidat, Gider ve Katkı Payları	14,859	15,308	3.0%	2.9%	2.7%
İtfa Payları	24,496	29,958	22.3%	4.8%	5.2%
Diğer Genel Yönetim Giderleri	124,038	143,972	16.1%	24.4%	25.2%
Toplam	508,560	570,763	12.2%	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

len, bir çalışanın aylık ortalama maliyeti 2012/06'da 8.761 TL iken 2013/06'da %6 artarak 9.304 TL'ye yükselmiştir.

Kira, elektrik, su, telefon, bilgi işlem altyapısı gibi giderleri kapsayan ve toplam operasyonel giderlerin dörtte birini oluşturan diğer genel yönetim giderleri ise yıllık bazda %16 artışla 144 milyon TL'ye ulaşmıştır.

KÂRLILIK

Karşılaştırılan dönemler arasında artan işlem hacimleri ile birlikte, aracı kurumların en önemli gelir kaynağını oluşturan toplam komisyon gelirleri %13 artarak 345 milyon TL'ye yükselmiştir. Aynı dönemde kurumsal finansman ve varlık yönetimi gelirlerinin etkisiyle toplam hizmet gelirleri %35 artmıştır. Kurumsal finansman gelirlerinin artışında ana etken halka arz gelirinde yaşanan artıştır. Yatırım fonu yönetimi ve satış komisyonları ile portföy yönetimi komisyonlarından oluşan varlık yönetimi gelirleri yıllık bazda %59 yükselmiştir. Diğer taraftan 2012

yılının ilk altı ayında aracı kurumların kurum portföyüne yaptıkları işlemlerden elde ettikleri alım-satım kârları 159 milyon TL iken, bu rakam 2013 yılının ilk altı ayında 126 milyon TL'ye düşmüştür. Düşüşte vadeli işlemlerden elde edilen gelirlerin azalması etkili olmuştur. Vadeli işlemlerden elde edilen gelirler 85 milyon TL'den 16 milyon TL'ye düşmüştür. Sonuçta, aracı kurumların 2013 yılının ilk altı ayında kaydettiği toplam gelirler önceki yılın aynı dönemine göre %15 artışla 683 milyon TL olmuştur.

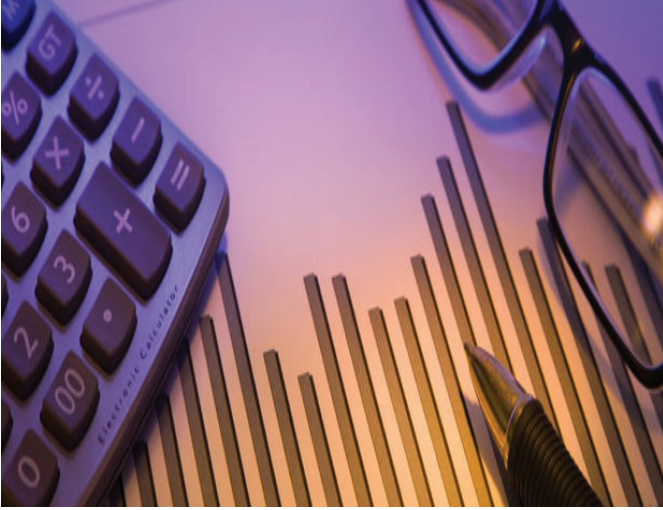
Sektör giderleri incelendiğinde, toplam giderlerin geçen yılın aynı dönemine göre %12 artarak 571 milyon TL'ye yükseldiği görülmektedir. Bu artıştaki en önemli etken toplam giderlerin %52'sini oluşturan personel giderlerindeki %10'luk yükseliştir. Neticede, 2013 yılının ilk altı ayında sektör gelirleri giderlerine göre daha fazla artmıştır. Bunun sonucunda sektörün faaliyet kârı yıllık bazda %54 yükselişle 168 milyon TL olmuştur.

Yatırım faaliyetlerinden gelirler ve giderler kalemleri yeni şablon uyarınca gelir tablosuna eklenmiştir. 13 milyon TL'lik yatırım faaliyetlerinden gelirler kaleminin esas çoğunluğu bir aracı kurumun gayrimenkulünden elde ettiği kira gelirleridir. 7 milyon TL'yi bulan yatırım faaliyetlerinden giderler kaleminde ise reeskont giderleri takip edilmiştir. Aracı kurumlar ayrıca bu kalemlere tahvil alış satışlarından oluşan kâr/zararları yan-

Aracı Kurumların Kâr Dağılımı

	30/06/2012	30/06/2013	Değişim
Kâr Eden Kurum Sayısı	56	57	1.8%
Zarar Eden Kurum Sayısı	40	39	-2.5%
Toplam Kurum Sayısı	96	96	0.0%
Kâr Toplamı (Mn. TL)	252.0	224.0	-11.1%
Zarar Toplamı (Mn. TL)	-25.0	-25.3	1.4%
Net Dönem Kârı	227.0	198.7	-12.5%

Kaynak: TSPAKB

sıtmaktadır. Bu dönemde aracı kurumların iştiraklerinden elde ettikleri temettüyü yansıtan özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların kâr payları, 13 milyon TL'den 5 milyon TL'ye düşmüştür. Bu düşüşte iki aracı kurumun etkili olduğu görülmektedir. Diğer taraftan bir aracı kurumun gerçekleştirdiği swap işlemlerinin etkisiyle, finansal gelirlerde yıllık bazda 74 milyon TL tutarında düşüş yaşanmıştır.

Sonuç olarak sektörün vergi öncesi dönem kârı 2012 yılının ilk altı ayına göre %12 gerileyerek, 235 milyon TL olmuştur. Vergi giderleri düştüğünde net dönem kârının bir önceki yıla kıyasla %12 daraldığı ve 199 milyon TL olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Karşılaştırılan dönemler arasında kâr eden kurum sayısı 56'dan 57'ye çıkmıştır. Buna ek olarak zarar eden kurum sayısı 40'dan 39'a düşmüştür.

Özsermaye artarken kârın gerilemesiyle Haziran 2012 itibariyle %13 olan sektörün özsermaye kârlılık oranı, Haziran 2013 itibariyle %8'e gerilemiştir. Benzer şekilde, sektörün hisse başına kazancı karşılaştırılan dönemler arasında 23 kuruştan 14 kuruşa düşmüştür.

Özsermaye Kârlılık Oranı ve Hisse Başına Kazanç			
	30/06/2012	30/06/2013	Değişim
Son 12 Ay Net Dönem Kârı (Mn. TL)	364.9	246.5	-32.4%
Ortalama Özsermaye (Mn. TL)	2,788.2	3,059.4	9.7%
Özsermaye Kârlılık Oranı	13.1%	8.1%	-38.4%
Ödenmiş Sermaye (Mn. TL)	1,566.5	1,733.3	10.7%
Hisse Başına Kazanç (TL)	0.23	0.14	-39.1%

Kaynak: TSPAKB

Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2011	2012	2013/05	%Δ
TL Mevduat	417.299	470.711	500.651	6,4%
DTH	180.689	186.935	191.918	2,7%
Katılım Bankalarında Toplanan Fonlar	39.672	49.077	56.421	15,0%
DİBS	67.087	73.006	74.438	2,0%
Eurobond	6.437	5.868	5.927	1,0%
Yatırım Fonları	26.605	30.176	34.735	15,1%
Repo	1.355	3.874	2.293	-40,8%
Emeklilik Yatırım Fonları	14.309	20.326	18.306	-9,9%
Hisse Senedi	53.072	73.083	79.534	8,8%
Toplam	806.525	913.056	964.223	5,6%

Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2011	2012	2013/05	%Δ
Hisse Senedi	86.096	139.613	140.867	0,9%
DİBS	67.530	101.718	126.533	24,4%
Eurobond	767	814	846	3,9%
Mevduat	24.969	33.497	37.322	11,4%
Toplam	179.362	275.642	305.568	10,9%

Halka Açık Şirketlerin Piyasa Değeri				
Milyon TL	2011	2012	2013/08	%Δ
Toplam Piyasa Değeri	381.265	550.439	488.370	-11,3%
Saklamadaki Hisse Senetleri	139.970	212.296	181.263	-14,6%
Fiili Dolarımdaki Payların Piyasa Değeri	96.810	157.334	143.885	-8,5%
Ortalama Halka Açıklık Oranı	25,3%	28,6%	29,5%	A.D.

Menkul Kıymet Sayısı				
	2011	2012	2013/08	%Δ
Şirket*	263	271	264	-2,6%
Diğer Şirket**	74	117	107	-8,5%
Borsa Yatırım Fonu + Menkul Kıymet Yat. Ort.	38	34	33	-2,9%
Varant	175	281	268	-4,6%
Sertifika	-	50	126	152,0%

*Ulusal Pazar, GYO ve Girişim Sermayesi

**İkinci Ulusal Pazar, Gözaltı Pazarı, GİP ve SİP

Borsa İstanbul İşlem Hacimleri*				
Milyar TL	2011	2012	2013/08	%Δ
Pay Piyasası	1.380	1.244	1.063	A.D.
Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP)	1	3	3	A.D.
Serbest İşlem Platformu (SİP)	-	0	0	A.D.
Tahvil-Bono Kesin Alım-Satım Pazarı**	1.699	1.766	1.497	A.D.
Aracı Kurum	127	97	103	A.D.
Banka	1.572	1.670	1.394	A.D.
TCMB+Takasbank	0	0	0	A.D.
Repo-Ters Repo Pazarı**	7.698	13.464	8.802	A.D.
Aracı Kurum	1.129	1.358	874	A.D.
Banka	6.513	11.931	7.719	A.D.
TCMB+Takasbank	57	175	209	A.D.
VOB/VİOP Vadeli İşlem Pazarı**	880	808	550	A.D.
Aracı Kurum	747	711	470	A.D.
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi	3	1	0	A.D.
Banka	129	95	81	A.D.

*Alım-Satım Toplamıdır.

**Piyasa ve Tescil Toplamıdır.

Birincil Halka Arzlar				
Milyon TL	2011	2012	2013/08	%Δ
Şirket Sayısı (GİP dahil)	24	25	9	A.D.
Şirket Halka Arz Tutarı	1.008	521	886	A.D.
Yatırım Ortaklığı Sayısı (GYO ve Girişim Ser. dahil)	3	1	3	A.D.
Yatırım Ortaklığı Halka Arz Tutarı	322	98	388	A.D.
Borsa Yatırım Fonu Sayısı	0	4	1	A.D.
Borsa Yatırım Fonu Halka Arz Tutarı	0	29	6	A.D.
Toplam Halka Arz Tutarı	1.329	648	1.280	A.D.

Halka Açık Şirket Kârlılığı				
Milyon TL	2010	2011	2012	%Δ
Kâr Eden Şirket Sayısı	247	244	279	14,3%
Zarar Eden Şirket Sayısı	91	119	99	-16,8%
Kâr Edenlerin Toplam Kârı	38.243	38.945	46.581	19,6%
Zarar Edenlerin Toplam Zararı	-1.134	-5.092	-1.136	-77,7%
Toplam Kâr/Zarar	37.109	33.853	45.445	34,2%

Veriler

Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü Milyon TL	2011	2012	2013/08	%Δ
A Tipi Yatırım Fonları	1.407	1.558	1.816	16,5%
B Tipi Yatırım Fonları	25.388	28.258	29.798	5,4%
Emeklilik Yatırım Fonları	14.308	20.297	23.511	15,8%
Borsa Yatırım Fonları	287	426	237	-44,2%
Yatırım Ortaklıkları	510	746	774	3,8%
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	10.830	15.836	13.880	-12,4%
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	724	849	775	-8,8%
Toplam	53.455	67.970	70.791	4,1%
Kurumsal Yatırımcı/GSYH	4,9%	4,4%	5,1%	A.D.

Yatırımcı Sayısı	2011	2012	2013/08	%Δ
Hisse Senedi Yatırımcı Sayısı	1.097.786	1.088.566	1.092.721	0,4%
Yatırım Fonu Yatırımcı Sayısı	2.961.206	2.810.015	2.623.709	-6,6%
Özel Sektör Borçlanma Aracı Yatırımcı Sayısı	118.629	193.618	166.954	-13,8%
Varant + Sertifika Yatırımcı Sayısı	2.457	1.945	3.296	69,5%
VTMK+ VDMK Yatırımcı Sayısı	34	81	863	965,4%

Yabancı Yatırımcı İşlemleri Milyon \$	2011	2012	2013/08	%Δ
Hisse Senedi Saklama Bakiyesi	46.005	78.545	57.048	-27,4%
Saklamadaki Payı	62%	66%	62%	-5,2%
Hisse Senedi İşlem Hacmi	132.113	123.008	119.028	A.D.
İşlem Hacmi Payı	16%	18%	20%	A.D.
Net Hisse Senedi Yatırımı	-2.011	5.277	4.304	A.D.

TSPAKB Üyeleri	2011	2012	2013/09	%Δ
Aracı Kurum Sayısı	103	101	100	-1,0%
Vadeli İşlemler Aracılık Şirketi Sayısı	1	1	0	A.D.
Banka Sayısı	41	40	41	2,5%
Toplam	145	142	141	-0,7%

Aracı Kurumlarla İlgili Veriler Milyon TL	2011	2012	2013/06	%Δ
Dönen Varlıklar	7.306	10.346	11.431	10,5%
Duran Varlıklar	743	1.021	871	-14,7%
Aktif Toplam	8.049	11.367	12.302	8,2%
Kısa Vadeli Yükümlülükler	5.227	8.219	9.080	10,5%
Uzun Vadeli Yükümlülükler	53	89	75	-16,2%
Özkaynaklar	2.769	3.059	3.147	2,9%
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler	8.049	11.367	12.302	8,2%
Net Komisyon Gelirleri	702	564	345	A.D.
Faaliyet Kârı/Zararı	304	114	125	A.D.
Net Kâr	414	275	199	A.D.
Personel Sayısı	5.100	5.258	5.395	2,6%
Şubeler	159	161	159	-1,2%
İrtibat Bürosu	61	66	72	9,1%
Acente Şubeleri	6.466	6.684	6.764	1,2%

BIST-100 Endeksi ve Pay Piyasası	2011	2012	2013/09	%Δ
BIST-100	66.004	51.267	74.487	45,3%
BIST-100 (En Yüksek)	71.543	70.702	93.179	31,8%
BIST-100 (En Düşük)	48.739	49.622	65.452	31,9%
Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon TL)	2.748	2.464	3.367	36,7%

Yurtdışı Borsa Endeksleri	2011	2012	2013/09	%Δ
ABD Nasdaq 100	2.278	2.661	3.218	20,9%
ABD S&P 500	1.258	1.426	1.682	17,9%
Almanya DAX	5.898	7.612	8.594	12,9%
Brezilya Bovespa	56.754	60.952	52.338	-14,1%
Çin Shanghai Bileşik	2.199	2.233	2.098	-6,1%
Fransa CAC 40	3.160	3.641	4.143	13,8%
Güney Afrika FTSE/JSE	31.986	39.250	44.032	12,2%
Hindistan BSE Sens	15.455	19.760	19.380	-1,9%
Hong Kong Hang Seng	18.434	22.392	22.860	2,1%
İngiltere FTSE 100	5.572	5.898	6.462	9,6%
Japonya Nikkei 225	8.455	10.395	14.456	39,1%
Meksika IPC	37.078	41.588	40.185	-3,4%
Rusya RTS	1.382	1.527	1.422	-6,9%

A.D.: Anlamli değil

Haftalık olarak güncellenen Sermaye Piyasası Özet Verileri Tablosuna www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: Borsa İstanbul, Financial Times, Garanti Yatırım, Kalkınma Bakanlığı, MKK, SPK, TCMB, TSPAKB, TÜİK, VOB

